



Inhoud

Inleiding	1
1. Hoe is het zo gekomen	2
2. Ondernemingsplan SallandWonen	3
3. Maatschappelijk bestemmingsplan	4
4. Aanpak	5
5. Beschrijving partners	7
6. Beschrijving proces	8
7. Model Gebiedsdekkende Voorzieningen	9
8. Uitkomsten model	23
8.1 Uitkomsten voor gezondheidszorg	27
8.2 Uitkomsten voor onderwijs	30
8.3 Uitkomsten voor gezin en welzijn	33
8.4 Uitkomsten sport en cultuur	38
8.5 Uitkomsten openbare diensten	41
8.6 Uitkomsten dagelijkse behoeften	43
9. Betekenis voor maatschappelijke agenda en aanpak	47
10. Aanpak	49

Inleiding

SallandWonen is in hoge mate begaan met de kwaliteit van de leefomgeving van haar bewoners en heeft een passie om in samenwerking met maatschappelijke partijen iets neer te zetten wat meerwaarde heeft voor de samenleving en voor de deelnemende partijen zelf. Vanuit die ambitie heeft zij zich, naast het zorg dragen voor goede en betaalbare huizen in haar werkgebied, bijvoorbeeld ingezet voor en geïnvesteerd in het Holstohuis in Olst-Wijhe, het kulturhus Raalte, Informatiecentrum Den Nul en andere maatschappelijke objecten.

De corporatie moet thans meer dan ooit bewaken dat er een gezonde financiële basis ligt onder haar onderneming. Voor een passend aanbod van voorzieningen, nu en in de toekomst, wil SallandWonen samen met haar partners een maatschappelijk bestemmingsplan uitwerken met een horizon van tien tot vijftien jaar. Met daarin een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van de samenleving, de leefbaarheid en de mensen in de plattelandsgebieden met afspraken en randvoorwaarden. Enerzijds voor een optimale balans tussen gebiedsdekkende voorzieningen en de daartoe benodigde hoeveelheid vastgoed voor haar verzorgingsgebied. En anderzijds om in brede zin gezamenlijk een maximaal en passend voorzieningenniveau overeind te kunnen houden.

1. Hoe is het zo gekomen

SallandWonen is al vele decennialang actief in de plattelandsgemeenten Raalte en Olst-Wijhe. Zij heeft een duurzame verbinding met het gebied en kent de cultuur, de geschiedenis en de lokale vraagstukken die de mensen in haar werkgebied raken. Ze ziet dat de vraagstukken voor haarzelf en haar maatschappelijke partners snel veranderen als gevolg van diverse ontwikkelingen zoals nationale en Europese regelgeving, economische crisis, bevolkingssamenstelling enzovoort.

SallandWonen beseft dat de huidige maatschappelijke ontwikkelingen nopen tot het zich opnieuw oriënteren op en het vastleggen van rollen en belangen in de samenwerking met ketenpartners. Zij is daarom op zoek gegaan naar een vorm om hierover met haar partners in gesprek te gaan en om de gezamenlijke visie en de te maken afspraken voor de komende drie tot vijf jaar vast te leggen. Die vorm heeft ze gevonden in het maatschappelijk bestemmingsplan, een gezamenlijk op te stellen maatschappelijke agenda.

Samenwerken betekent voor de corporatie: het delen van kennis, ervaring, inhoud en verantwoordelijkheid. Het streven naar meer participatieve samenwerking met maatschappelijke partners is terug te vinden in het beleid van SallandWonen.

2. Ondernemingsplan SallandWonen

Het ondernemingsplan 'Volkshuisvestelijk Ondernemen 2012-2016' van SallandWonen is tot stand gebracht met adviezen van in- en externe betrokkenen en kent vier speerpunten, te weten: klantgedreven, duurzame voorraad, vitale kernen en bedrijfsmatige organisatie.

SallandWonen streeft naar dienstverlening van hoge kwaliteit en voortdurende verbetering van haar producten. Ze wil inspelen op de klantwensen van haar verschillende doelgroepen, wat van de medewerkers verlangt dat zij de klanten goed kennen, goed naar hen luisteren en flexibel kunnen reageren op de veranderende vraag.

Een duurzame voorraad betekent een woningvoorraad die duurzaam aansluit bij de marktvraag en die een evenwicht kent tussen ecologische, economische en sociaal-maatschappelijke belangen, ofwel energiezuinig, milieuvriendelijk, kostenefficiënt, vraaggestuurd en betaalbaar is.

Het vitaal en leefbaar houden van de kernen wordt gezien als een belangrijke taak die samen met partners (belanghouders) wordt uitgevoerd. SallandWonen neemt haar verantwoordelijkheid op het gebied van wonen en is daarnaast in samenwerking met anderen aanspreekbaar op het gebied van leren, zorg, welzijn en leefbaarheid.

In deze tijd van schaarheid van middelen die ertoe noopt om zich vooral te richten op de kerntaken van de corporatie wil SallandWonen op een (economisch) verantwoorde wijze invulling geven aan haar maatschappelijke ambitie. Daarbij wil zij haar maatschappelijke imago en voortrekkersrol blijven waarmaken en zich daarop blijven (door)ontwikkelen zonder terug te vallen in de situatie waarin SallandWonen per definitie de geldschieter is die voor alle kosten van maatschappelijke projecten garant kan staan. Kortom, een voortrekkersrol binnen een gelijkwaardige spelverdeling met alle partners in het gebied. Omdat de speelruimte daarvoor kleiner wordt vergt dit creativiteit en een slimme manier om (samen) om te gaan met geldstromen en het aantrekken van financiering.

In de organisatie zijn veranderingen in gang gezet om aan te sluiten bij de ambitie die SallandWonen in haar ondernemingsplan heeft vastgelegd. Die ambitie vergt een doorlopende, participerende rol om blijvend succesvol te kunnen zijn. SallandWonen heeft een organisatieontwikkelingstraject ingezet met als doel haar medewerkers goed toe te rusten. In samenhang met de opzet van het maatschappelijk bestemmingsplan wordt extra aandacht aan besteed.

3. Maatschappelijk bestemmingsplan

Naar analogie van de definitie van een ruimtelijk bestemmingsplan is het maatschappelijk bestemmingsplan een plan waarin wordt beschreven wat in het verzorgingsgebied van SallandWonen nodig is aan eigen maatschappelijke voorzieningen als dragers van de dienstverlening, in relatie tot de door haar gewenste algemene kwaliteit van de leefomgeving en de taakverdeling tussen de verschillende maatschappelijke partners.

Duurzame voorzieningen zijn voorzieningen die voldoen aan gespecificeerde normen van drempelwaarde, spreiding en bereik om een gezonde economische basis te hebben. In het op te stellen maatschappelijk bestemmingsplan dienen de criteria van spreiding en dekking te worden geëxpliciteerd om vervolgens te worden gerelateerd aan de eigen ambities en aan die van haar partners. SallandWonen wil een dergelijk maatschappelijk bestemmingsplan namelijk niet alleen maken, maar dit samen met haar ketenpartners (gemeente en andere maatschappelijke organisaties) opstellen om tot een afgewogen en volledig duurzame balans voor haar gehele werkgebied te kunnen komen. Daarbij wordt ook rekening gehouden met het steeds mondiger worden van inwoners en hun behoefte om zelf initiatief te willen nemen voor of actief te participeren in maatschappelijke ontwikkelingen.

4. Aanpak

In de aanpak hebben we onderscheid gemaakt tussen drie stappen binnen de eigen organisatie van SallandWonen en drie stappen daarbuiten met de maatschappelijke partners. De stappen beschrijven we als volgt:

Binnen:

1. Bepalen van het beschouwingsgebied en het in beeld brengen van welk maatschappelijk vastgoed SallandWonen heeft en waarom. We hebben geïnventariseerd welke waarden onderkend worden en middels welke diensten deze (mede) gerealiseerd worden. En we stelden met elkaar vast welke waarden 'van SallandWonen' zijn en welke onder verantwoordelijkheid van andere partners (zouden moeten) vallen, nu en in de toekomst. Resultaat is gedeelde beeldvorming en definities van waarden en diensten door de medewerkers van SallandWonen.

2. Bepalen van het speelveld van SallandWonen binnen de wettelijke kaders.

Wat is het speelveld waarop de corporatie zich kan begeven? Waar bevinden de huidige activiteiten (en de mogelijk toekomstige plannen) zich buiten de wettelijke kaders voor de corporatie zoals die thans luiden, en hoe wordt de toekomstige ontwikkeling ingeschat? Daarbij wordt ook de financierbaarheid met inzet van de bestaande borgingsinstrumenten betrokken.

3. Door en met de medewerkers vaststellen welke doelgroepen we onderkennen: welke 'horen' bij SallandWonen, en welke bij andere maatschappelijke partijen (met verwijzing naar stap 2). Zijn er overlappen? En hoe zien we dat in de toekomst? En wat betekent dat voor de verschillende rollen die de medewerkers van SallandWonen moeten kunnen beheersen? En voor de ontwikkeling van de organisatie van SallandWonen? Resultaat is het ijkken van de gezamenlijke visie en ambitie van SallandWonen voor wat betreft de door haar gewenste maatschappelijke rol.

Buiten:

4. We hebben samen met de medewerkers benoemd wie de maatschappelijke partners van SallandWonen zijn in de volle breedte van het beschouwingsgebied. Na het opstellen van een namenlijst met partners heeft Denion die partners namens SallandWonen individueel benaderd om met hen de visie, de begrippen en definities van waarden en diensten te delen. Resultaat is dat de partners voldoende waren geïnformeerd om hun voorlopige standpunt te kunnen bepalen en dat zij gelijk aan de start konden komen voor een gezamenlijke vervolgaanpak.

5. Voor de dialoog met de maatschappelijke partners is een werkbijeenkomst georganiseerd waarin we de definities van waarden en diensten hebben vastgesteld. Verschillen en overeenkomsten zijn uitgewerkt en opgelost. We hebben bepaald hoe de verantwoordelijkheid ten aanzien van de verschillende doelgroepen in het beschouwingsgebied is/zal zijn verdeeld over de verschillende partijen. Resultaat is een gezamenlijk gedragen besluit over nut en noodzaak om vorm te geven aan het maatschappelijk bestemmingsplan.

6. Vaststellen van relaties tussen diensten en waarden én de matching van vraag en aanbod van SallandWonen en haar partners in het hele beschouwingsgebied. Hiermee hebben we het fundament gelegd voor het gemeenschappelijk maatschappelijk bestemmingsplan.

Toelichting bij de werkwijze:

Naast de passende interactie tussen de 'binnen'- en 'buitenwereld' tijdens de realisatie van het maatschappelijk bestemmingsplan, besteden we ten behoeve van de bedrijfsvoering ook aandacht aan het vormgeven van een 'dialogue permanent'. Dit om de ontwikkeling in de tijd te monitoren, bij te sturen, tijdig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en de betrokkenheid van maatschappelijke partners door de tijd heen te blijven (her)bevestigen.

De stappen zijn genummerd, maar niet chronologisch uitgevoerd. De stappen hadden een iteratief verloop waarbij de beelden die van buiten werden opgehaald tegen de beelden van SallandWonen werden aan gehouden.

5. Beschrijving partners

We onderscheidten vijf hoofddoelgroepen in de samenleving waar SallandWonen mee/voor werkt: bewoners, gemeente, zorg/welzijn, onderwijs en marktpartijen.

Daaruit hebben we gezamenlijk de volgende samenwerkingspartners gededistilleerd:

Bewoners/huurders

- Provinciale Ouderenbond KBO
- Huurdersvereniging HVS
- Drie plaatselijk belangenverenigingen

Gemeente

- Gemeente Raalte
- Gemeente Olst-Wijhe

Zorg/welzijn

- Zorggroep Raalte
- Welzijnsorganisatie Landstede
- Carinova
- De Parabool
- RIBW

Onderwijs

- Landstede (zie zorg/welzijn)

Marktpartijen

- Rabobank
- Raalter Werkgeversvereniging
- Ondernemersvereniging Gastvrij Wijhe
- Kinderopvang KOOS

6. Beschrijving proces

- Vrijwel alle partners hebben onmiddellijk positief gereageerd en tijd en menskracht beschikbaar gesteld voor de interviews en de werkbijeenkomsten met uitzondering van
 - De huurdersvereniging, zij heeft afgezien van deelname aan het voorbereidende proces vanwege hoge werkdruk bij haar bestuurders.
 - De gemeente Raalte reageerde in eerste instantie terughoudend, omdat zij vreesde dat de werkzaamheden voor het MB haar werkzaamheden voor de inrichting van woonservicegebieden (waarbij veelal dezelfde partijen betrokken zijn) zouden frustreren. De wethouder is later in het traject aangeschoven om kennis te nemen van de uitkomsten.
- De zorgorganisaties Carinova en Zorggroep Raalte hadden door de ontwikkelingen in de zorg weinig tijd en menskracht beschikbaar en hebben niet alle werksessies kunnen bijwonen.
- De werksessies met de partners (tien in totaal) stonden in het teken van het inbrengen van de gegevens voor het Model Gebiedsdekkende Voorzieningen (Zie toelichting h. 7).

Zowel uit de individuele gesprekken als uit de werkbijeenkomsten met de partners zijn waardevolle bespiegelingen naar voren gekomen op de rol van Salland-Wonen en op de kansen en valkuilen van duurzame samenwerking.

7. Model Gebiedsdekkende Voorzieningen

Waarom dit model?

De provincie Overijssel heeft binnen de Meerjarige Plattelandsagenda (uitvoering ILG) afspraken gemaakt met gemeenten middels het investeringsprogramma Innovatieve Projecten Sociale Infrastructuur. Onderdeel van dit programma is onder meer de realisatie van kulturhusen en woonservicegebieden. Doel hiervan is de leefbaarheid van de dorpen en kernen te behouden of te versterken. Hoewel de kulturhusen en multifunctionele accommodaties (mfa's) aanvankelijk een goede impuls aan de gemeenschappen hebben gegeven, deden zich na enige tijd toch problemen voor door gebrek aan duurzame exploitatie en continuïteit, veelal veroorzaakt door onderlinge concurrentie en overlappende verzorgingscirkels of de rol van de gemeente.

Als gevolg daarvan kwamen vaak dezelfde vragen en opmerkingen op, zoals: hoe groot moet een dorp minimaal zijn voor een kulturhus en waarom is het dorpshuis zieltogend, terwijl de sportvoorziening bloeit?

Bij de besluitvorming spelen gevoel, emotie, beelden, cultuur en politiek opportunisme mee. Zo zien we dat een dorp een voorziening wil omdat het buurdorp die ook heeft gekregen of dat men koste wat kost een zwembad wil behouden. De politiek is daar gevoelig voor en gaat dan overstag.

Door de economische en maatschappelijke ontwikkelingen zijn we echter meer dan ooit gedwongen na te denken over hoe we de toekomstige zorgvraag zo efficiënt mogelijk kunnen organiseren en financieren. Dit is de reden dat de provincie Overijssel opdracht heeft gegeven een oplossing uit te werken die gemeenten en maatschappelijke partijen helpt de best mogelijke voorzieningen te realiseren voor behoud en versterking van de vitaliteit en leefbaarheid in Overijssel, inspeland op het (grote) verschil in omvang en draagkracht van gemeenschappen.

Dat heeft geresulteerd in het Model Gebiedsdekkende Voorziening, dat door Denion in samenwerking met de Katholieke Universiteit Leuven is ontwikkeld. De toepassing van het model wordt uitgevoerd door Denion en Stimuland.

Wat doet het model?

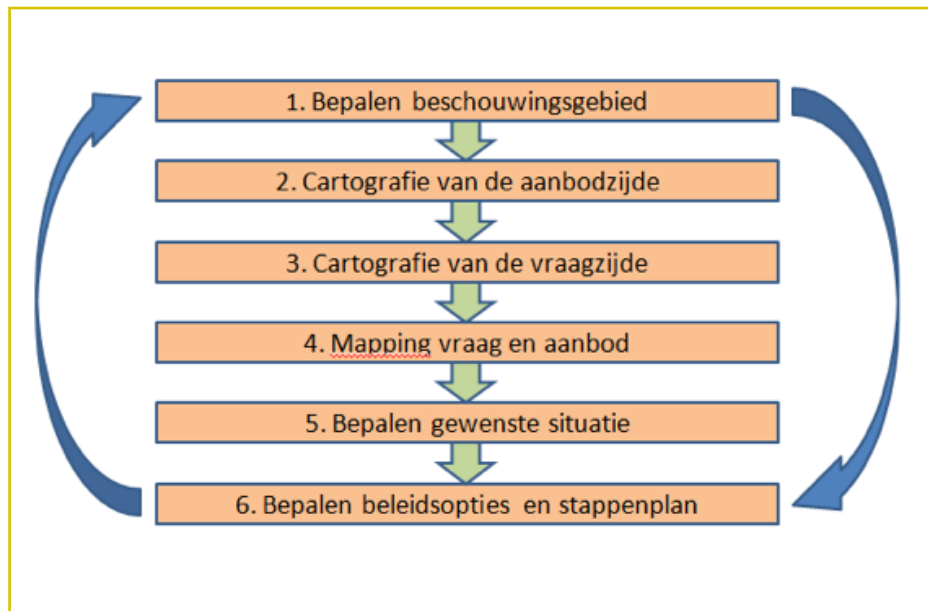
Het model geeft inzicht in het gebruik van diensten aan de hand van kengetallen, drempelwaarden en verzorgingscirkels, wat helpt om beeldvorming en oordeelsvorming te ondersteunen met een zo objectief mogelijke onderbouwing.

Met behulp van de kennis van professionals uit het werkgebied worden waarden, diensten, vraag en aanbod in het model ingebracht. Waar nodig gebruiken we als ondersteuning de standaardlijst met kengetallen die hiervoor in Nederland voorhanden is, de zogenaamde STIPO lijst, die ook door veel overheden als referentie wordt gebruikt. Door eerder gebruik van deze lijst zijn er inmiddels al wat aanvullingen op ontstaan, zodat we spreken van de zogenaamde STIPO+ lijst.

Toelichting op de methodiek

Het voert te ver om hier de volledige werking van de methodiek voor de analyse en bepaling van beleidsopties voor gebiedsdekkende voorzieningen uit te leggen. Mocht daarvoor wel interesse zijn, dan verwijzen wij u naar het Handboek. Hier schetsen we u stapsgewijs een beeld van de werking.

Het model kent de volgende zes stappen:



Ad 1. Bepalen beschouwingsgebied

Het bepalen van het juiste beschouwingsgebied is van belang: te groot heeft het risico dat gegevens te algemeen van aard worden. Te klein maakt dat gegevens over gebiedsdekkendheid minder relevant worden: iedere voorziening heeft namelijk haar eigen 'natuurlijke' verzorgingscirkel en drempelwaarde. Voor Salland-Wonen is het beschouwingsgebied bepaald tot haar werkgebied. Dit omvat de gemeenten Olst-Wijhe en Raalte met alle daarbij behorende kleine kernen.



Ad 2. Cartografie van de aanbodzijde, koppelen van diensten en waarden

In de werkgroepen van SallandWonen en haar partners zijn waarden benoemd die voor hen randvoorwaardelijk staan voor vitaliteit en leefbaarheid. Vervolgens zijn diensten en voorzieningen benoemd die deze waarden ondersteunen of helpen realiseren. Met deze lijst is het aanbod in kaart gebracht. In een kruisjestabel verbinden we deze waarden en diensten met elkaar om zo de verbindingen en afhankelijkheden duidelijk te maken.

Voorbeeld kruisjestabel

	Veilig Wonen	Comfort Wonen	Bijhouden Echtparen	Worderen Levenskwaliteit	Bestendig Wonen	Zelfstandig Wonen	Energieduurzaam Wonen
Mantelzorg	0	0	0	0	0	0	0
Thuiszorg/Buurtzorg	0	0	0	0	0	0	0
Steunfuncties opbouwen/onderhouden	0	0	0	0	0	0	0
Domotica ontwikkelen/inzetten	0	0	0	0	0	0	0
Basisonderwijs 4-11j	0	0	0	0	0	0	0
VolwassenEducatie	0	0	0	0	0	0	0
Praktijkonderwijs	0	0	0	0	0	0	0

Vervolgens zal de betekenisgeving van de kruisjestabel plaatsvinden door een wiskundige techniek genaamd Formele Concept Analyse (FCA). Op basis van

deze FCA ontstaat een roostertekening die verbanden aantooit tussen voorzieningen (witte rechthoeken) en waarden (grijze rechthoeken). Hierdoor wordt zichtbaar welke waarden door een dienst of voorziening worden ondersteund. Het rooster is op eenvoudige wijze te lezen: hoe hoger een waarde voorkomt in het rooster, hoe meer generiek de waarde is, ofwel hoe meer voorzieningen deze waarde ondersteunen. Hoe lager de waarde in het rooster staat, des te specifiekere deze waarde is. Dat zegt overigens niets over het belang van de waarde, alleen iets over de hoeveelheid voorzieningen die de waarde ondersteunen. Het is dus tellen en wegen.



Voor SallandWonen en haar partners zijn vermelde diensten en voorzieningen benoemd.

De diensten zijn gerubriceerd en onderverdeeld in verschillende segmenten:

A = Gezondheidszorg

B = Onderwijs

C = Welzijn en gezin

D = Sport cultuur en vrije tijd

E = Openbare diensten

F = Dagelijkse behoeften

Aanbodzijde (diensten en voorzieningen)

A08. Mantelzorg

A09. Thuiszorg/buurtzorg

A16. Steunfuncties opbouwen/onderhouden

A17. Domotica ontwikkelen/inzetten

B01. Basisonderwijs 4-11 jaar

B03. Volwasseneneducatie

B04. Praktijkonderwijs

B05. Vrijwilligerstraining/ondersteuning

B06. Onderwijs met verbinding naar regio

ACODE

GZMA

GZTH

GZOO

GZDO

ONBA

ONVE

ONPR

ONVW

ONRE

C04. Kinderopvang

C11. Betaalbare woningen

C13. Ontmoeten volwassenen

C14. Zelfstandig wonen met fysieke beperking

C15. Zelfstandig wonen met psychiatrische beperking

C16. Verduurzamen van wonen

C17. Dagactiviteiten voor mensen met beperking

D15. Sportaccommodatie

D16. Dagactiviteiten voor ouderen

D17. Verwarmd zwembad

E03. Vervoer van deur tot deur

E04. Openbaar vervoer

F01. Voorzieningen voor dagelijkse boodschappen

F02. In stand houden voorzieningen kleine kernen

F03. Geldautomaten in buurtkern

F05. Sponsoren maatschappelijke projecten

F06. Huishoudelijke hulp

F07. Klusjesdienst

F08. Maaltijdvoorziening & bezorging

F09. Digitaal netwerk

WGK1

WGBW

WGOV

WGWf

WGWp

WGWw

WGDB

SCSA

SCDO

SCWZ

ODDD

ODOV

DBVD

DBKK

DBBA

DBMP

DBHH

DBKD

DBMB

DBDN

Ad 3. De cartografie van de vraagzijde

Naast de aanbodzijde is benoemd voor wie de diensten gedaan worden; de vraagzijde ofwel de doelgroepen. Er is gekozen voor een specificatie van doelgroepen die zo goed mogelijk aansluit bij die van alle partners. Dat resulteert in een langere reeks dan de 'gebruikelijke' maar biedt ook de mogelijkheid om heel specifiek te kijken per doelgroep. De gekozen doelgroepen staan benoemd in de volgende tabel.

Vraagzijde (doelgroepen)	VCODE
Jongeren 0-18 jaar	J18
Jongvolwassenen (18-30) werkend met kinderen	JVWM
Jongvolwassenen (18-30) werkend zonder kinderen	JVWZ
Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend met kinderen	JVNM
Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend zonder kinderen	JVNZ
Jongvolwassenen (18-30) studerend met kinderen	JVSM
Jongvolwassenen (18-30) studerend zonder kinderen	JVSZ
Volwassenen (30-65) werkend	VOW
Volwassenen (30-65) niet-werkend	VON
Jonge ouderen (65-80) inkomen < 35000 en alleen	JOLA
Jonge ouderen (65-80) inkomen < 35000 en samen	JOLS
Jonge ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en alleen	JOHA
Jonge ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en samen	JOHS

Ouderen (80+) met familie/netwerk en alleen	OFA
Ouderen (80+) met familie/netwerk en samen	OFS
Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en alleen	OZA
Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en samen	OZS

Ad 4. Mapping van vraag en aanbod

Voor de afbeelding van de vraagzijde op de aanbodzijde wordt in eerste instantie de situatie beschreven zoals die nu is. Hierbij willen we zicht krijgen op de intensiteit van de vraag per doelgroep en zoveel mogelijk gespecialiseerd per voorziening voor die doelgroep. Om dit te meten worden schalen gebruikt die worden ingevuld voor elke voorziening aan de aanbodzijde en voor elke doelgroep aan de vraagzijde. Er worden schalen gebruikt van 0-5 om ook betekenisvolle gemiddelden te kunnen berekenen.

De intensiteit van de vraag wordt afgemeten met behulp van twee parameters, te weten: *de mate van behoefte* en de *graad van armoede*.

0 = lage mate van behoefte, geen behoefte aan de voorziening

5 = hoge mate van behoefte, sterke behoefte aan de voorziening

Vooral de mate van zorgbehoefte vraagt hier aandacht. Een sterke zorgbehoefte heeft meestal ook impact op de algemene nutsvoorzieningen (zoals wonen) naast andere voorzieningen uit de aanbodzijde. Er doen zich twee scenario's voor: enerzijds kan de zorgbehoevende kiezen om zo lang mogelijk in de eigen vertrouwde woonomgeving te blijven, ook als die buitenaf en moeilijk bereikbaar gelegen is. Anderzijds zijn er mensen die ervoor kiezen om op relatief jonge leeftijd te verhuizen naar het dorpscentrum, waar de voorzieningen dichtbij zijn. Een dergelijke verhuisbeweging veronderstelt dat mensen in staat zijn om te veranderen en beschikken over voldoende welstand/koopkracht. Beide keuzes vragen onderscheiden beleidsopties.

De *graad van armoede* probeert naast de objectieve behoefte te beoordelen in welke mate een bepaald vraagsegment al dan niet beschikt over eigen bijdragend vermogen voor het ondersteunen/realiseren van een bepaalde voorziening.

0 = lage graad van armoede (en daarom hoge mate van welstand) gekoppeld aan een grote bereidheid om zelf mede voor de aangeboden voorziening in te staan.

5 = hoge graad van armoede (en lage mate van welstand), wat kan wijzen op een achtergesteld vraagsegment in die zin dat men niet in staat is of geen bereidheid heeft om zelf mede in te staan voor de voorziening.

Aan de aanbodzijde wordt de noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid bepaald door in beeld te brengen wat de dichtheid is van potentiële gebruikers en hun mate van behoefte aan een bepaalde dienst gecombineerd met de mate van vervoersafhankelijkheid en vervoersmogelijkheden. Ofwel: is er noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid om tegemoet te komen aan de vraag zoals zich die aandient?

Of een voorziening voldoende gebiedsdekkendheid kent wordt bepaald door de drempelwaarde van een voorziening, want elke voorziening vereist haar eigen aantal benodigde gebruikers om rendabel te kunnen zijn. In een stedelijk gebied wordt op een kleine oppervlakte eerder voldaan aan de voorwaarde voor gebiedsdekkendheid dan in een landelijk gebied.

Een tweede aspect is de beleving van de afstand tot de dienst. Vijf kilometer hoeft voor een autobezitter geen probleem te zijn, maar voor iemand met een beperking die is aangewezen op aangepast vervoer ligt dat anders.

Ook de noodzaak tot bijkomende gebiedsdekkendheid wordt gescoord met op een schaal van 0-5.

0 = er is geen noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid, er is voldoende aanbod en de voorziening is goed bereikbaar/toegankelijk.

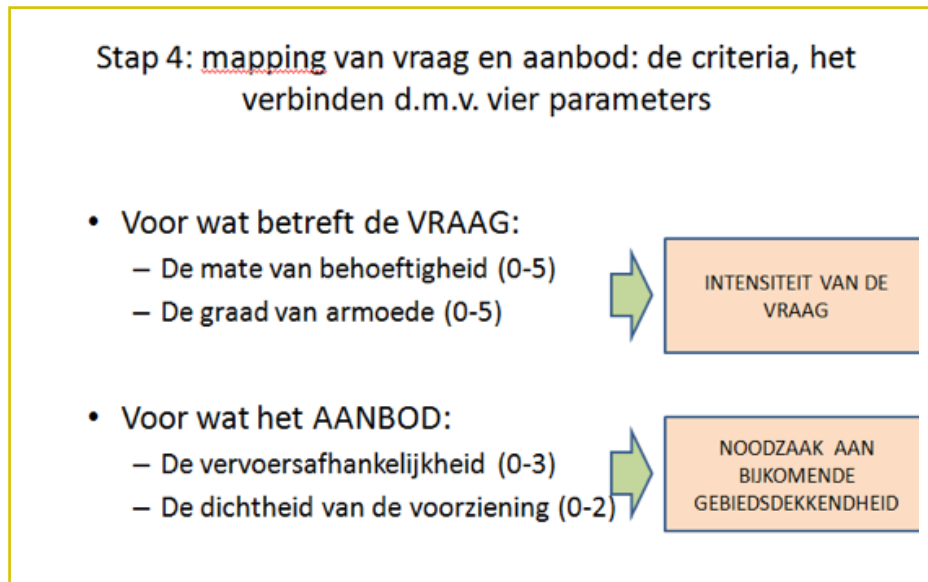
5 = het aanbod van de voorziening is onvoldoende en/of de bereikbaarheid van de voorziening is onvoldoende.

De schaal voor het meten van de noodzaak tot bijkomende gebiedsdekkendheid is een samengestelde schaal, opgebouwd uit:

1. De vervoersafhankelijkheid (schaal 0-3)
2. De (relatieve) dichtheid (schaal 0-2)

De waardering van beide aspecten tezamen vormt weer een schaal van 0-5.

Hieronder de grafische verbeelding van de mapping.



De mate van dichtheid van een voorziening wordt op een schaal van 0-2 als volgt gewaardeerd:

0 = de voorziening heeft een dichtheid die in vergelijking met het gecorrigeerde STIPO-gemiddelde meer dan RUIJ VOLDOENDE is (meer dan 30% boven het gemiddelde).

2 = de voorziening heeft een dichtheid die in vergelijking met het gecorrigeerde STIPO-gemiddelde ruim ONVOLDOENDE is (meer dan 30% onder het gemiddelde)

0%	0	Vervoersafhankelijkheidsniveau 1	2	100%	3
fysieke automogelijkheden en financiële mogelijkheden en juridische mogelijkheden (rijbewijs)	fysieke automogelijkheden in combinatie met financiële en/of juridische beperkingen of fysieke autobeperkingen en fysieke stapfiets mogelijkheden	fysieke automogelijkheden in combinatie met financiële en/of juridische beperkingen of fysieke beperkingen	fysieke beperkingen		
	↓	↓	↓	↓	↓
Auto Motor	Te voet (< 2 km) Fiets (< 5 km) Openbaar vervoer (> 5 km)	Trein, tram, bus, metro	Aangepast vervoer		
	↓	↓	↓	↓	↓
Weginfrastructuur	Voet-fietsinfrastructuur o.v.-voorzieningen en infrastructuur	o.v.-voorzieningen en infrastructuur	Voorzieningen aangepast vervoer		

De mate van vervoersafhankelijkheid wordt op een schaal van 0-3 gewaardeerd: 0 = er is ruim voldoende ondersteuning door alle denkbare vormen van vervoer, tot en met eigen auto of motor, en door een voldoende weginfrastructuur. Zelfs met mindere vervoersmiddelen, zoals bus of fiets blijft de voorziening vlot bereikbaar.

3 = de bereikbaarheid kan alleen geborgd zijn door gespecialiseerde vervoersmiddelen, die bovendien in hoofdzaak door derden worden aangeleverd. De inrichting van de bereikbaarheid is daarom kostbaar en lastig, zowel in materiële als in tijdsmiddelen.

Om de scores goed in te kunnen vullen zijn uit de deelnemende partijen vier werkgroepen gevormd. En elke werkgroep heeft vanuit de aanwezige professionaliteit voor een bepaald segment de werkbladen ingevuld: één keer voor de huidige situatie, (het nu) en één keer voor de toekomst (over vijf jaar).

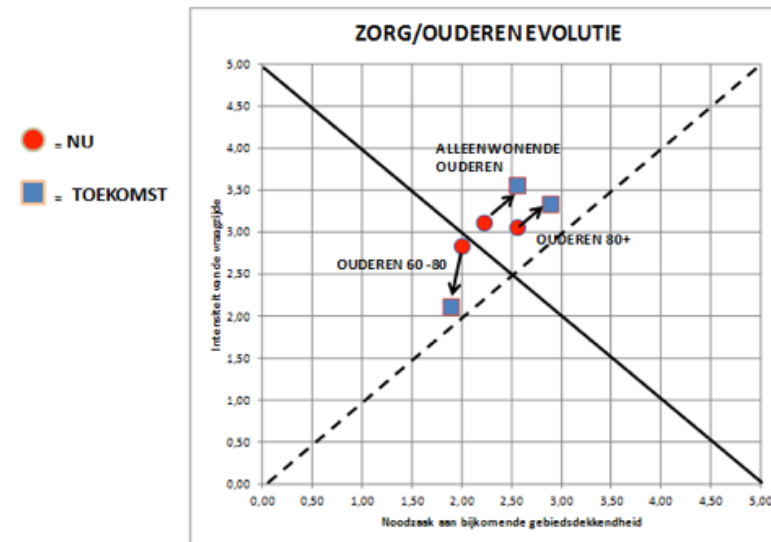
Hieronder een klein fragment van de scorebladen die door de werkgroepen nauwgezet zijn ingevuld.

ACTUELE SITUATIE	Met familie/netwerk en alleen		Ouderen (80+) zonder familie/n			
	Vervoersafhankelijkheid 0-3		Behoeftig 0-5	Armoede 0-5	Dichtheid 0-2	Vervoersafhankelijkheid 0-3
04. Openbaar Vervoer	2		2	3	1	2
	3	ODOVOZS	2,5			3
01. Voorzieningen voor Dagelijkse Boodschappen	0		3	3	1	0

Door de scores van het nu naast de scores van de toekomst te leggen komen de ontwikkelingen duidelijk in beeld.

De verwerking van de gegevens in het model maakt duidelijk voor welke voorzieningen en voor welke doelgroep er naar verwachting welke verschuivingen plaats zullen vinden. Dat wordt zichtbaar in het volgende voorbeeld van een grafische verbeelding met een assenstelsel. Op de verticale as staat de intensiteit van de vraag geprojecteerd en op de horizontale as de noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid.

Stap 4: mapping van vraag en aanbod: verwerken van de resultaten



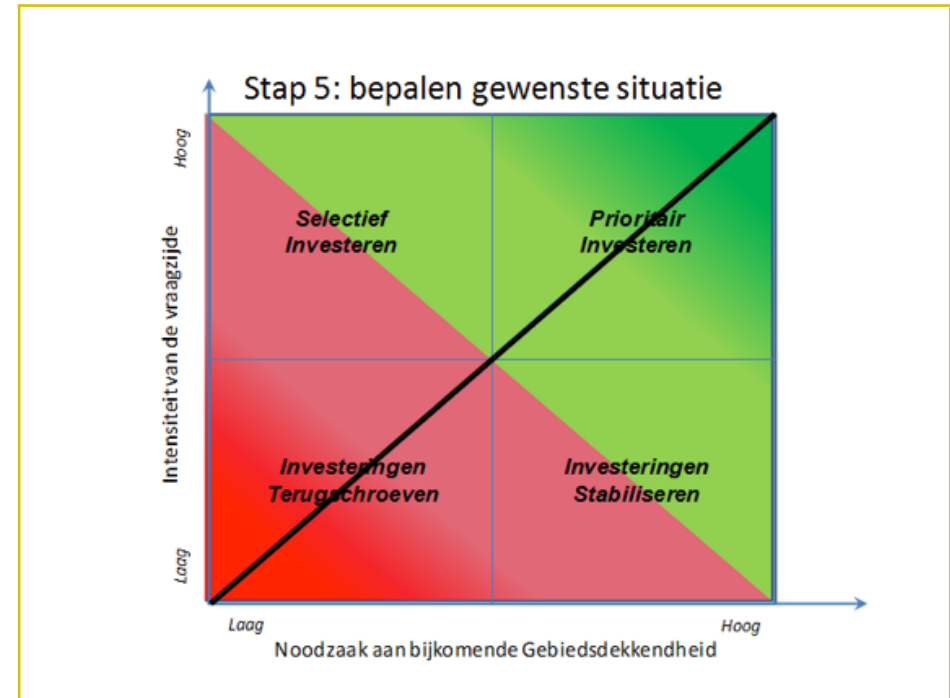
Het bepalen van de gewenste situatie

Voor de bepaling van de gewenste situatie in de toekomst wordt gebruikgemaakt van dezelfde score op parameters als in de bestaande situatie. Belangrijk bij het bepalen van de gewenste situatie zijn:

- de nauwkeurige afbakening van het tijdvenster in de toekomst
- de kennis van de demografische en infrastructurele situatie (verkeer, voorzieningen in het algemeen, investeringsklimaat etc.)
- ontwikkelingen

Zoals eerder vermeld zijn door de werkgroepen van SallandWonen zowel scoringstabellen ingevuld voor de huidige situatie als voor de toekomst. Daarbij is gekozen voor een horizon van vijf jaar. Van vrijwel alle partijen hebben vertegenwoordigers bijgedragen in de werkgroepen, zodat voldoende kennis van de ontwikkelingen voor alle segmenten aanwezig was.

Ook die stap is het beste te verduidelijken met behulp van grafische verbeeldingen. Op basis van de ingebrachte gegevens worden de diensten en doelgroepen geprojecteerd in de vier kwadranten van de grafiek met het assenstelsel. Elk kwadrant staat voor een bepaalde beleidsrichting die met kleuren is weergegeven in de volgende grafiek.

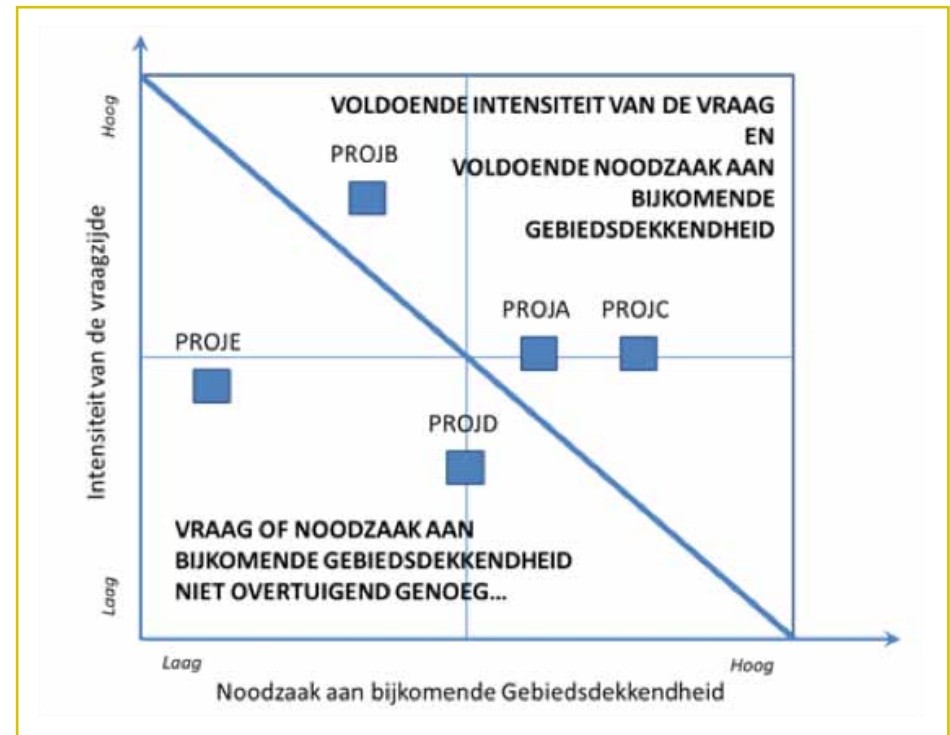


Voor de interpretatie van de grafieken: een hoge intensiteit van de vraagzijde gekoppeld aan een hoge nood aan bijkomende gebiedsdekkendheid vraagt om prioritaire investeringen.

Ook bij een lagere intensiteit van de vraagzijde kunnen investeringen nog steeds nodig zijn, maar dan moet men oppassen om niet te overinvesteren. Vaak is het een kwestie van de investering in de juiste context te stabiliseren. Wanneer er bovendien geen noodzaak is voor bijkomende gebiedsdekkendheid moeten investeringen kritisch onderzocht en desnoods terugschroefd worden. 'Investerings' zijn niet alleen financieel van aard. Er kunnen ook investeringen zijn in bijkomende (al dan niet vrijwillige) inspanningen of deling van middelen, aansluitend bij het zelfdragend vermogen dat bij een gemeenschap voor een voorziening aanwezig kan zijn.

Om de uitkomsten van het model goed te kunnen interpreteren volgt hier nog een toelichting. Er zijn twee manieren om naar het vierkant met het assenstelsel en de kwadranten (een zogenoemde 'grid') te kijken. Om dit te verduidelijken hiernaast de grafiek met de assen, maar nu zonder de kleuren in de kwadranten.

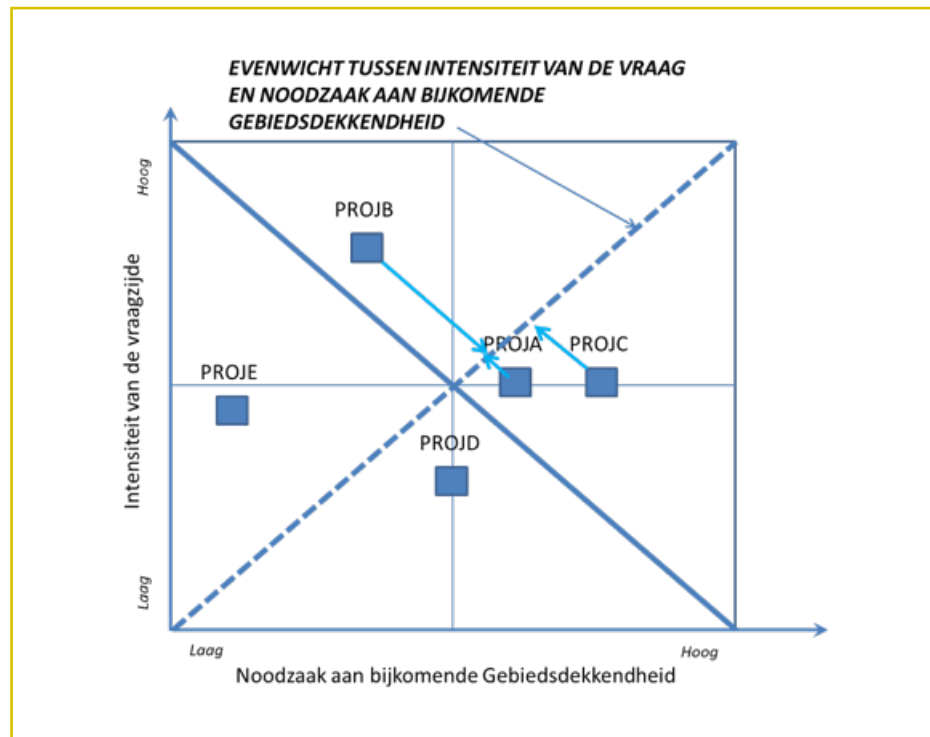
a) Qua prioriteitstelling dienen projecten die hoge intensiteit van de vraag EN hoge bijkomende behoefte aan gebiedsdekkendheid combineren de voorkeur te krijgen. Dit legt de volgende beslissingslijn diagonaal (van linksboven naar rechts-onder) door het vierkant heen:



Vanuit deze redenering hebben PROJA, PROJB en PROJC de voorkeur, eerder dan PROJD en PROJE.

b) Binnen de projecten zijn de meest 'evenwichtige' projecten die projecten waarbij er een evenwicht is tussen de intensiteit van de vraagzijde en de behoefte aan bijkomende gebiedsdekkendheid.

Dat impliceert meteen (en deze gedachte is overgenomen uit de methode van BEDEL) dat projecten die verder van die diagonaal in het vierkant liggen eigenlijk een disharmonie vertonen, dermate dat ze (gemiddeld gesproken) meer managementaandacht en meer energie (kosten en tijd) nodig zullen hebben om succesvol afgewerkt te worden.



Dat leidt in dit voorbeeld tot de volgende (andere)prioriteiten:

Gezien de afstand naar deze tweede middendiagonaal (van linksonder naar rechtsboven), zou de rangorde van projecten dus de volgende kunnen zijn:

1. PROJA
2. PROJC
3. PROJB

PROJA en PROJC kennen een hogere noodzaak aan gebiedsdekkendheid en liggen dicht bij de diagonaal van het evenwicht tussen vraag en aanbod en zijn daarmee ook realistischer en beter realiseerbaar.

Merk op dat de prioriteiten die hier gesteld worden kwalitatief van aard zijn, en geen 'hard' oordeel. De methode is wel in die mate analytisch dat voor elke beslissing kan worden teruggegaan naar alle data op basis waarvan die beslissing is genomen. Dit levert een belangrijke objectiviteit van de keuzes.

Stap 6: het bepalen van beleidsopties en stappenplan

In het vorig hoofdstuk is de afbeelding van de aanbodzijde (diensten/voorzieningen) op de vraagzijde uitgelegd, met de criteria waarmee selecties en prioriteiten ontstaan. Uiteindelijk moet dit in beleidsopties vertaald worden met een motivering van de beslissing. Om de uitkomsten goed te kunnen duiden worden de verschillende opties hieronder nader toegelicht.

De generieke beleidsopties vallen in twee groepen uiteen. Er kan gekozen worden voor

- Het verminderen van de verplaatsingsbehoefte enerzijds, of voor
- Het intensiveren van de vervoersmogelijkheden anderzijds

DE RATIONALE ACHTER DE BELEIDSOPTIES

Feitelijk gaan we om met economische imperfecties in de vorm van ongelijke verdelingen van voorzieningen, rekening houdend met diverse aspecten van de vraag. In een interactieve beslissingseconomie kunnen – althans volgens de theorie van Nobelprijswinnaar John Nash – lokale oplossingen ontstaan, die ‘lokaal’ als optimaal ervaren worden, maar vanuit een breder perspectief veel minder optimaal kunnen zijn dan ze lokaal lijken. Dat is precies de verantwoordelijkheid van een overkoepelende overheid, om tegelijkertijd stimulerend op te treden voor lokale initiatieven, zij het tevens gekoppeld aan de zorg voor optimalisatie.

In de beleidsopties zijn zes grote richtingen, die elkaar helemaal niet uitsluiten. Bij de opties is er dus zelden één zaligmakende, enkelvoudige optie die alles oplost, en moeten bestuurders puzzelen naar een optimale mix van opties. Daarvoor wordt straks nog een beslissingsinstrument aangereikt.

A1. CONCENTRATIEOPTIE

In deze optie worden voorzieningen fysiek en functioneel geconcentreerd, zodanig dat verplaatsingen tussen de voorzieningen die geconcentreerd worden onderling minimaal zijn. Grote premisse bij deze optie is de gemakkelijke bereikbaarheid van de geconcentreerde voorziening(en).

Het is evident dat vervoersafhankelijkheid een belangrijke rol speelt om te beslissen voor deze optie.

A2. SPREIDINGSOPTIE

In alle opzichten is dit de omgekeerde concentratieoptie, en deze lijkt minder relevant tenzij men beseft dat het gaat om het dichterbij brengen van de voorzieningen bij de vraagzijde. Zeker als de vraagzijde al op een bepaalde manier is georganiseerd, geconcentreerd, gegroepeerd, kan deze optie haalbaar zijn en extra waarde toevoegen aan de al bestaande organisatie van de vraagzijde. Gehuchten en dorpskernen, maar ook bepaalde types van woonwijken kunnen hiervoor in aanmerking komen. Door de spreiding blijft vervoer een aandachtspunt.

A3. ICT-OPTIE

Bij een ICT-optie wordt ervoor gekozen om de voorzieningen en de verplaatsingen zoveel mogelijk te dematerialiseren, en qua lokalisatie virtueel te maken. Dit kan al in belangrijke mate, zelfs voor voorzieningen in dagelijkse behoeften, maar veronderstelt vaak toch nog een materiële, logistieke stap (de levering van de goederen bijvoorbeeld).

Grootste aandachtspunt voor deze optie is de 'digital divide' binnen de vraagzijde, deels gekoppeld aan de mate van welstand. DE ICT-optie is helemaal niet aangewezen in segmenten van de vraagzijde met een relatief lage opleiding, en grote delen van het ouderensegment (alhoewel dit op termijn licht positief evolueert).

Met tweerichtingscommunicatie (die het kenmerk vormt van digitale televisie en digitale radio) kan ook al heel veel interactief: het podium kan de huiskamer binnengebracht worden, met de mogelijkheid tot betrokkenheid en communicatie over en weer (in tegenstelling tot het eenrichtingsverkeer van analoge televisiekkanalen).

Grote verwachtingen kunnen voor een reeks van taken gesteld worden aan domotica. Geminoids en andersoortige 'human like robots' met een verregaande vorm van realisme en autonomie worden een betaalbare optie, en dit zelfs in minder dan tien jaar. Deze optie moet dus serieus anders bekeken worden voor de toekomstige 'to be'-opties !

A4. TRANSPORT/VERVOERSOPTIE

Bij deze optie wordt de voorziening letterlijk op wieltjes gezet (in tegenstelling tot de spreidingsoptie, die eerder kiest voor vastere gespreide locaties). Denk aan een rondrijdende apotheek, postvoorziening, bibliobus, internetbus, enz.... Zoals uit de vorige opmerking blijkt heeft deze optie vooral zin wanneer vastere locaties voor de voorzieningen weinig zin hebben (bijvoorbeeld bij een relatief extreme spreiding van de bevolking zonder tussenliggende concentraties). Deze optie dient natuurlijk in ieder geval geconfronteerd te worden met de vorige (ICT) en kan er vaak aan gekoppeld zijn, in die zin dat de 'voorbereiding' van een 'bezoek aan de voorziening' al via ICT gebeurt.

A5. TIJDSOPTIE

Hierbij wordt een voorziening intenser ingericht in tijdszones waarvoor dat zin heeft. Vaak gebeurt het al spontaan in de zorg, waar consultaties enzovoorts grotendeels buiten de traditionele kantooruren plaatsvinden. Maar het zou ook in een bredere context beschouwd kunnen worden. Knelpunt in deze optie is het vinden van de juiste mensmiddelen en hulpbronnen buiten de zogenaamde normale werkuren. Kleine compensaties kunnen hierbij al veel helpen.

A6. AFSTEMMINGSOPTIE

Hierbij wordt een voorziening niet op geregelde, systematische basis ingericht, maar eerder ad hoc, wanneer zich voldoende opportuniteit voordoet (bijvoorbeeld aan de vraagzijde). Een typisch voorbeeld kan een vaccinatiecampagne zijn, of een cultuurvoorstelling. Vaak probeert de afstemmingsoptie ook zo dicht mogelijk bij de vraagzijde te opereren, ook omdat het niet gaat om regelmatige contacten.

NB: DE VERSCHILLENDE BELEIDSOPTIES SLUITEN ELKAAR NIET UIT. HET IS WEL BELANGRIJK TE BESEFFEN WAAROM EEN OPTIE DE EERSTE VOORKEUR KRIJGT.

Grafisch worden de beleidsopties als volgt weergegeven.

Beslissingsmodel voor beleidsopties (BEDEL)

SUBSCORES														
Mate van behoefteigheid	L	L	L	L	L	L	L	L	H	H	H	H	H	H
Gebrek aan eigen bijstandsvermogen	L	L	L	L	H	H	H	H	L	L	L	L	H	H
Vervoersafhankelijkheid	L	L	H	H	L	L	H	H	L	L	H	H	L	H
Ontoereikendheid van de dichtheid	L	H	L	H	L	H	L	H	L	H	L	H	L	H

POSITIONERING IN BEDEL-VIERKANT														
IV													X	X
II									X	X	X	X	X	X
III								X	X	X			X	X
I								X						

SUGGESTIE-BELEIDSOPTIE														
Concentratie-optie			X	X					X	X			X	X
Spredings-optie			X	X	X	X	X			X	X		X	X
ICT-optie			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Transport-optie			X	X			X	X		X	X		X	X
Tijd-soptie								X	X	X	X	X	X	X
Afstemmings-optie			X	X				X	X	X	X	X	X	X
Voorziening afbouwen			X											

Stel dat dit de "actuele" positionering is van een voorziening

Stel dat dit de "toekomstige" positionering is van een voorziening

SUBSCORES														
Mate van behoefteigheid	L	L	L	L	L	L	L	L	H	H	H	H	H	H
Gebrek aan eigen bijstandsvermogen	L	L	L	L	H	H	H	H	L	L	L	L	H	H
Vervoersafhankelijkheid	L	L	H	H	L	L	H	H	L	L	H	H	L	H
Ontoereikendheid van de dichtheid	L	H	L	H	L	H	L	H	L	H	L	H	L	H

POSITIONERING IN BEDEL-VIERKANT														
IV													X	X
II									X	X	X	X	X	X
III								X	X	X			X	X
I								X						

SUGGESTIE-BELEIDSOPTIE														
Concentratie-optie			X	X					X	X			X	X
Spredings-optie			X	X	X	X	X			X	X		X	X
ICT-optie			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Transport-optie			X	X			X	X		X	X		X	X
Tijd-soptie								X	X	X	X	X	X	X
Afstemmings-optie			X	X				X	X	X	X	X	X	X
Voorziening afbouwen			X											

Dan zijn de **overlappende** beleidsopties voor actueel én toekomstig de primaire voorstellen voor beleidsopties. Opties die alleen voor actueel of toekomstig scoren gelden als tweede prioriteit...

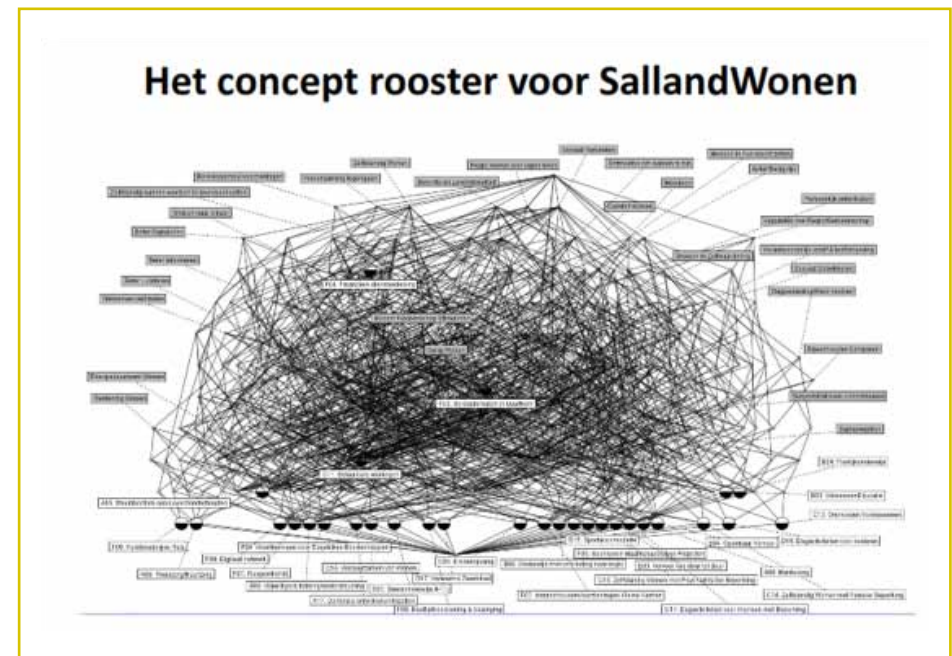
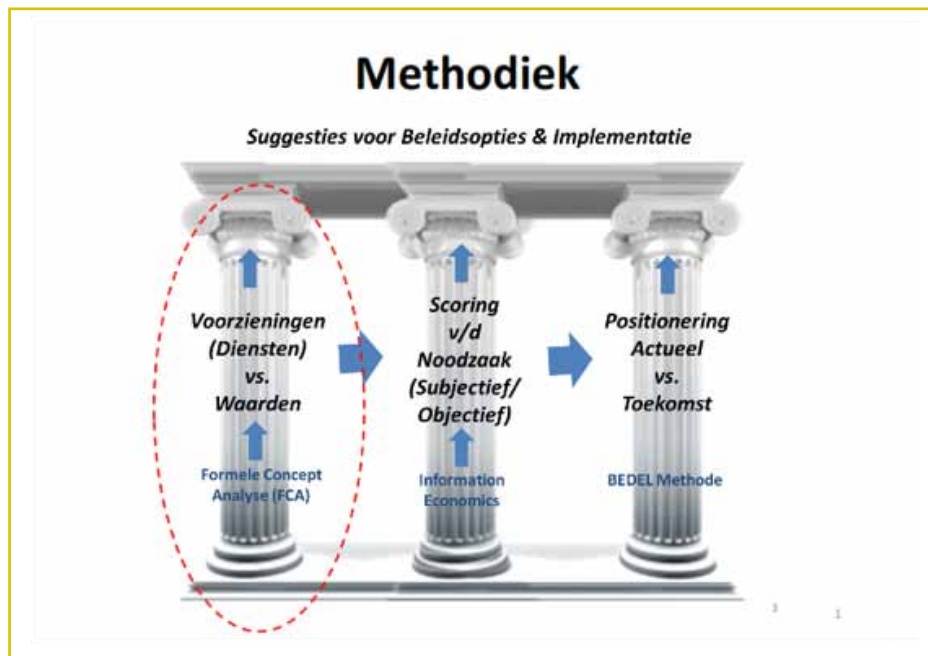
8. Uitkomsten model

Het model berust op drie pijlers, drie stappen in de methodiek die achtereenvolgens zijn doorlopen met en gepresenteerd aan de deelnemers. Elk onderdeel apart levert interessante informatie op, ook zonder de eindconclusie met beleids-opties. We zoomen hier kort in op de eerste stap.

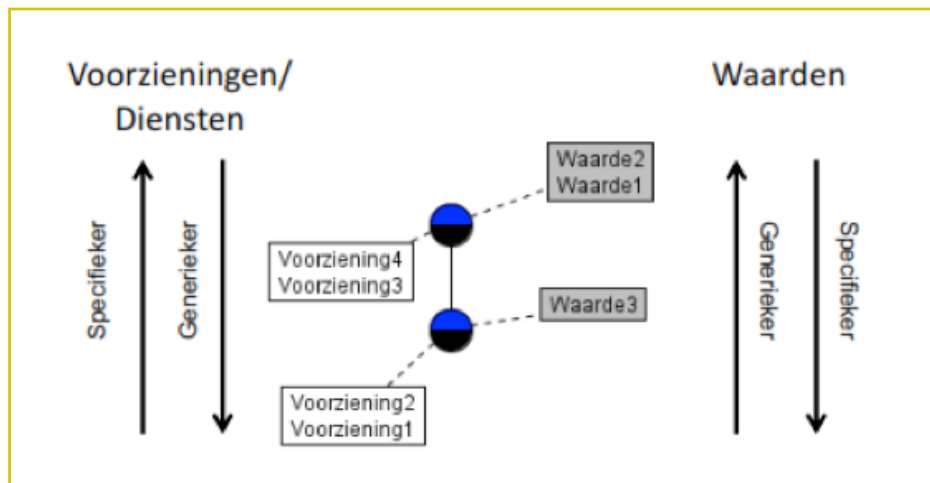
Deze bestaat uit de verbinding van de diensten en voorzieningen met de door de partners benoemde waarden die randvoorwaardelijk zijn voor het uiteinde-lijke doel: leefbaarheid en vitaliteit van het werkgebied. Dit onderdeel betreft het invullen van de kruisjestabel, waarvan de resultaten vervolgens in het model zijn verwerkt met de Formele Concept Analyse (stap 2 , pag. 9 en 10).

Het aantal diensten en voorzieningen dat door de partners is benoemd is vrij breed en uitgebreider dan de standaard STIPO lijst. Dat betekent dat deze lijst heel specifiek is voor het werkgebied en de partners van SallandWonen. Dat betekent derhalve ook dat bij de meeste voorzieningen benchmarkmateriaal ontbreekt. Het scoren is door de deelnemers gedaan op basis van hun professionele kennis en inzichten, zonder expliciet gebruik te maken van cijfermateriaal.

Het koppelen van diensten en voorzieningen aan de door deze diensten ondersteunde waarden levert een enorme kluit van verbindingslijntjes tussen de diensten (witte blokjes onder) en de waarden (grijze blokjes boven). Voor SallandWonen ziet dat er als volgt uit.



Hoe hoger de diensten/voorzieningen in het rooster staan, hoe specifieker ze zijn, en hoe lager des te generieker ze zijn. Voor de waarden geldt precies het omgekeerde. In het conceptrooster van SallandWonen zie je op deze wijze financiële dienstverlening als een heel specifieke dienst oplichten (boven, links van het midden).



Je kunt in het model op een concept te klikken, waarna onmiddellijk de verbanden van dat concept zichtbaar worden. Door bijvoorbeeld op een waarde te klikken (boven in het rooster), worden de diensten die deze waarden ondersteunen zichtbaar. Maar je kunt ook een dienst aanklikken, waardoor zichtbaar wordt welke waarden met deze dienst gerealiseerd worden.

Dit is een essentieel gegeven bij het afwegen van keuzes. Als alleen naar financiën gekeken wordt is een keuze immers relatief eenvoudig te maken. Maar het model laat haarfijn zien welke waarden verloren gaan als niet meer in een bepaalde dienst of voorziening wordt geïnvesteerd. En dan blijkt de enkelvoudig financiële afweging wellicht ineens niet meer de juiste.

Interessant zijn onder meer de verbanden voor de dienst: zelfstandig wonen met een psychiatrische beperking. De volgende afbeelding laat zien welke waarden hierdoor worden ondersteund.



De oplichtende waarden zijn:

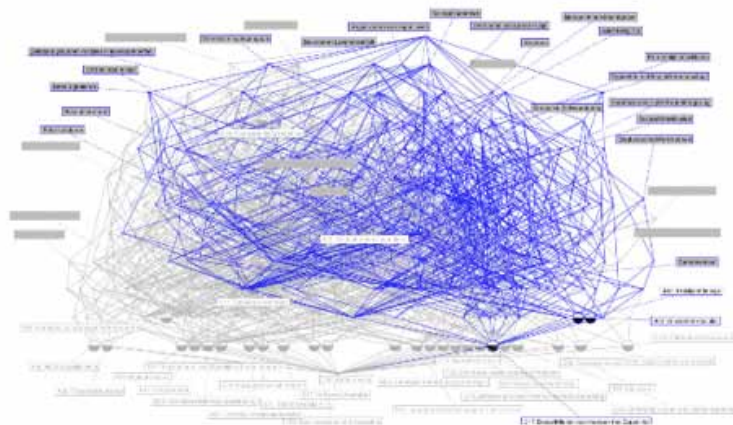
- Zelfstandig wonen
- Bevorderen levenskwaliteit
- Regie voeren over eigen leven
- Sociaal verbinden
- Meedoen
- Mensen in hun kracht zetten
- Actief bezig zijn
- Persoonlijk ontwikkelen
- Verbinden met de regio en gemeenschap
- Verantwoording dragen voor jezelf en de leefomgeving
- Sociaal ontwikkelen
- Groeien in zelfwaardering
- Veilig wonen

Het inrichten van dagactiviteiten voor mensen met een beperking levert de volgende extra waarden op:

- Samenwerken
- Dagbesteding hebben
- Ontmoeten om samen te zijn
- Vereenzaming tegengaan
- Zelfstandig kunnen voorzien in levensbehoeften
- Omzien naar elkaar
- Beter luisteren
- Beter signaleren
- Beter informeren

Bovendien draagt deze dienst bij tot praktijkonderwijs en volwasseneneducatie.

Het inrichten van dagactiviteiten voor mensen met beperking levert extra waarden en draagt Bij tot praktijkonderwijs en volwassenEducatie



Concreet: waar staan we na deze stappen ?

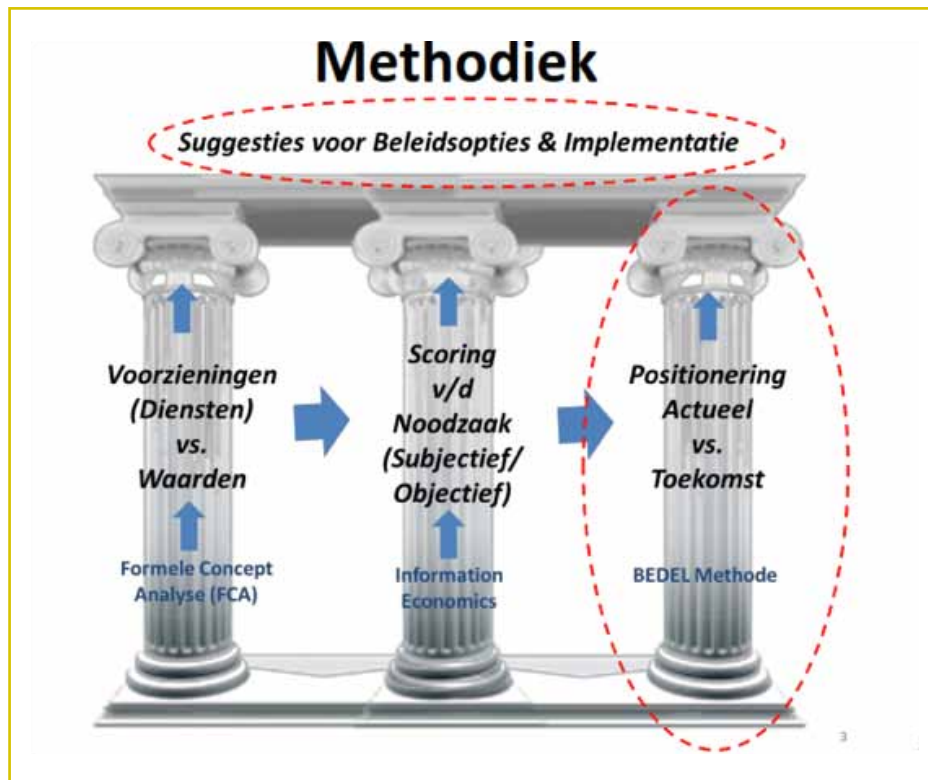
- Voorzieningen en waarden zijn "in kaart gebracht"
- Met hun onderlingen koppelingen: welke voorzieningen in functie van welke waarden
- Met Formele Concept Analyse zijn "gelijkaardige" en "samenhorende" voorzieningen en waarden in beeld gebracht
- Dat voorkomt dat in de volgende stap ("number crunching") teveel scores ingevuld moeten worden: alleen "essentiele" voorzieningen en waarden worden gescoord !
- Het conceptrooster toont aan welke waarden meer specifiek dan wel meer generiek zijn
- Idemdito wordt duidelijk welke voorzieningen meer specifiek dan wel meer generiek zijn
- Het conceptrooster brengt op die manier ook onderlinge verbanden tussen waarden of voorzieningen aan het licht

Na dit eerste deel hebben we vraag- (doelgroepen) en aanbodzijde (diensten en voorzieningen) in beeld gebracht door in de werkbladen te scoren op de vier parameters en op die wijze de intensiteit van de vraag en de noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid in beeld te brengen. (zie stap 3 en 4, pag. 11-14)

Dat hebben we gedaan voor nu en voor de toekomst (situatie over vijf jaar). Hieronder geven we de uitkomsten weer van het model van SallandWonen met suggesties voor beleidsopties en implementatie.

We geven achtereenvolgens de scores weer per segment:

- I. Gezondheidszorg
- II. Onderwijs
- III. Gezin en welzijn
- IV. Sport en cultuur
- V. Openbare diensten
- VI. Dagelijkse behoeften

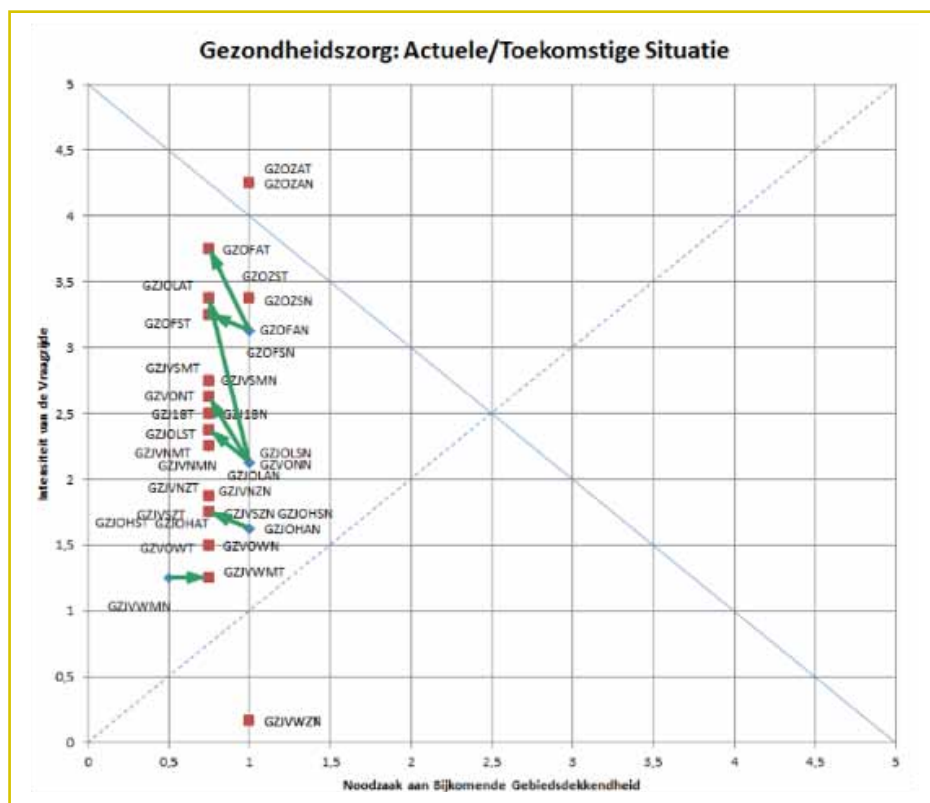


8.1 Uitkomsten voor gezondheidszorg

Onder het kopje gezondheidszorg hebben we de volgende diensten en voorzieningen benoemd:

- Mantelzorg code GZMA
- Thuiszorg/buurtzorg code GZTH
- Steunfuncties opbouwen/onderhouden code GZOO
- Domotica ontwikkelen/inzetten code GZDO

De actuele en de toekomstige situatie, gezamenlijk weergegeven in een grid, laten duidelijk zien wat de beweging is van het nu naar straks.



De scores voor gezondheidszorg en de evolutie per doelgroep:

- De intensiteit van de vraagzijde blijft grotendeels gelijk of neemt toe. Er is geen enkel segment waarvoor de intensiteit afneemt.
- De toename van de intensiteit is het sterkste bij jonge ouderen en ouderen 80+.
- Tegelijkertijd is er een afname aan de noodzaak voor bijkomende gebiedsdekking. Dat kan er eventueel op wijzen dat in de toekomst verwacht wordt dat de gezondheidszorg op zichzelf meer mobiel wordt of voldoende instaat voor zijn gebiedsdekkendheid.
- Er blijft één doelgroep met een zeer sterke intensiteit van de vraagzijde gekoppeld aan een redelijke noodzaak voor bijkomende gebiedsdekking: ouderen 80+ zonder familie/netwerk die alleenstaand zijn. Dit segment vraagt dus bijzondere aandacht!

De opties voor gezondheidszorg zijn in de tabel als volgt weergegeven:

		Concentratie Optie	Spreading Optie	ICT Optie	Transport Optie	Tijd Optie	Afstemmings Optie	Voorziening Alf bouwen
GZJ1B	Jongeren 0 – 18 jaar			1				
GZJVWM	Jongvolwassenen (18-30) werkend met kinderen						1	
GZJVWZ	Jongvolwassenen (18-30) werkend zonder kinderen		1	1	1			
GZJVNM	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend met kinderen		1					
GZJVNZ	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend zonder kinderen		1					
GZJVSM	Jongvolwassenen (18-30) studierend met kinderen		1					
GZJVSZ	Jongvolwassenen (18-30) studierend zonder kinderen		1					
GZVOW	Volwassenen (30-65) werkend						1	
GZVON	Volwassenen (30-65) niet-werkend		1					
GZJOLA	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en alleen			1				
GZJOLS	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en samen		1					
GZJOHA	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en alleen			1				
GZJOHS	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en samen			1				
GZOFA	Ouderen (80+) met familie/netwerk en alleen			1			1	
GZOFB	Ouderen (80+) met familie/netwerk en samen			1			1	
GZOZA	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en alleen		1	1	1		1	
GZOZS	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en samen		1	1	1		1	

Toelichting:

De primaire opties voor gezondheidszorg tonen een spreidingsoptie voor de meeste segmenten. Dus zorg naar de mensen toe brengen. Voor enkele segmenten complementair en/of aangevuld met de ICT-optie.

Voor ouderen zal evenwel een betere afstemming de meer haalbare optie zijn. (maatwerk leveren)

Voor ouderen zonder familie dient bijkomend de transportoptie uitgebouwd te worden.

En anders dan verwacht: voorzieningen afbouwen hoeft niet. Dat kan opgevangen worden met betere afstemming of een andere invulling van voorzieningen.

Bijkomende opties voor gezondheidszorg:

		Concentratie Optie	Spreiding Optie	ICT Optie	Transport Optie	Tijd Optie	Afstemmings Optie	Voorziening Afbouwen
iZ1BT	Jongeren 0 - 18 jaar		1					
iZVWMT	Jongvolwassenen (18-30) werkend met kinderen						1	1
iZVWZT	Jongvolwassenen (18-30) werkend zonder kinderen		1	1	1			
iZVNMZ	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend met kinderen		1					
iZVNZT	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend zonder kinderen		1					
iZVSMZ	Jongvolwassenen (18-30) studerend met kinderen		1					
iZVSTZ	Jongvolwassenen (18-30) studerend zonder kinderen		1					
iZVOWT	Volwassenen (30-65) werkend						1	1
iZVONT	Volwassenen (30-65) niet-werkend		1					
iZJLAT	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en alleen	1		1		1		1
iZJLST	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en samen	1	1					
iZJHAT	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en alleen	1		1				
iZJHST	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en samen	1	1					
iZOFAT	Ouderen (80+) met familie/netwerk en alleen	1		1		1		1
iZOFST	Ouderen (80+) met familie/netwerk en samen	1	1	1		1		1
iZOZAT	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en alleen		1	1	1			1
iZOZST	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en samen		1	1	1			1

In de toekomstige situatie wordt bijkomend de concentratieoptie aangewezen, voor die segmenten waar de spreidingsoptie niet van toepassing is. Merk op dat deze concentratieoptie altijd samengaat met de ICT-optie, wat suggereert dat de geconcentreerde voorzieningen aangevuld worden met de nodige ICT. Waar mogelijk kan ook gedacht worden aan aanvullend vervoer; als er weinig mensen in een gebied zijn is het mogelijk eenvoudiger mensen samen te brengen en naar een voorziening te vervoeren.

Opmerkingen uit de werkgroep n.a.v. deze uitkomsten

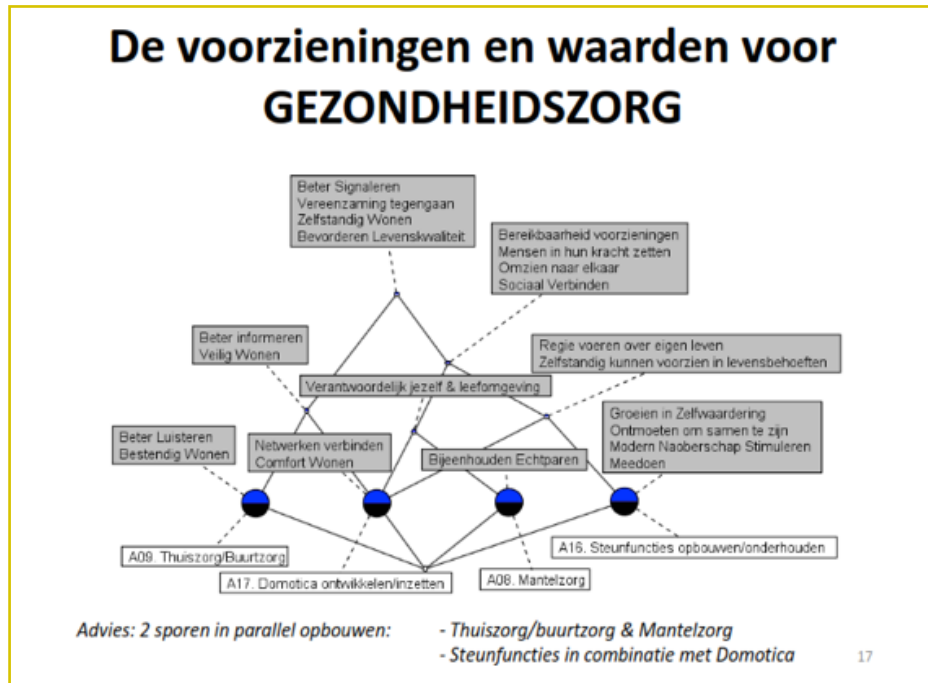
In het algemeen is de gezondheidszorg redelijk goed op orde. Toch is bijzondere aandacht nodig voor de groep ouderen 80+ zonder familie/netwerk. Steunfuncties opbouwen in combinatie met domotica kan wellicht voor een groot deel voorzien in maatwerk, evenals het aanpassen van de dienstverlening van bestaande voorzieningen. Daarnaast zouden vrijwilligers een rol kunnen spelen.

Voor domotica/de ICT-optie is vooral een goed digitaal netwerk van belang. Dat ligt er nu nog niet in het buitengebied. Een ander aandachtspunt is het vervoer. In de kerkdorpen en kleine kernen is geen vervoer aanwezig.

Recentelijk is duidelijk geworden dat consultatiebureaus uit de kleine kernen verdwijnen. Dat betekent mogelijk een knelpunt voor de doelgroep jongvolwassenen met kinderen/zonder werk. Openbaar vervoer is duur, zeker in relatie tot de verwachting dat het inkomen van de mensen zonder werk nog zal dalen en de kosten relatief zullen stijgen. Wat zou deze casus hebben gedaan met de score van het model als we die hadden meegenomen?

Waardevol is dat we met diverse partijen aan tafel zitten. Dat maakt het makkelijk om elkaar te vinden en samen naar oplossingen te zoeken.

Tot slot is in bovenstaande afbeelding goed zichtbaar welke waarden door de vier benoemde voorzieningen worden ondersteund.

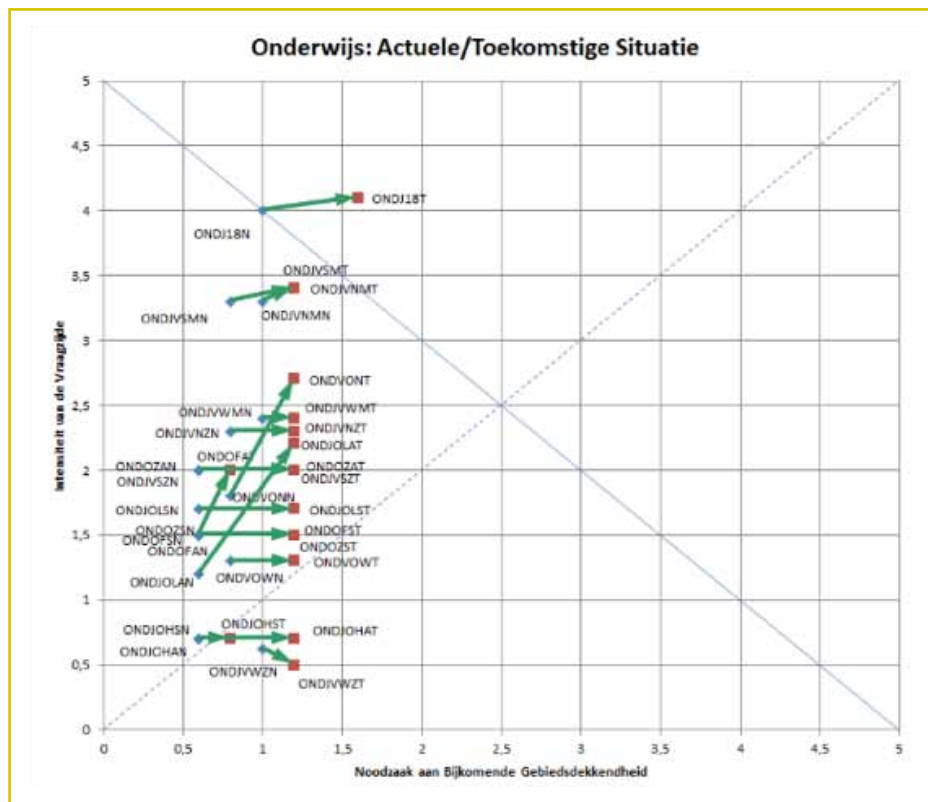


8.2 Uitkomsten voor onderwijs

De diensten en voorziening die in dit segment zijn meegenomen zijn:

- Basisonderwijs (4-11 jaar) code ONBA
- Volwasseneneducatie code ONVE
- Praktijkonderwijs code ONPR
- Vrijwilligerstraining/ondersteuning code ONVW
- Onderwijs met verbinding naar de regio code ONRE

Grafisch ziet de verschuiving tussen de actuele en toekomstige situatie er als volgt uit:



Toelichting bij de evolutie per doelgroep:

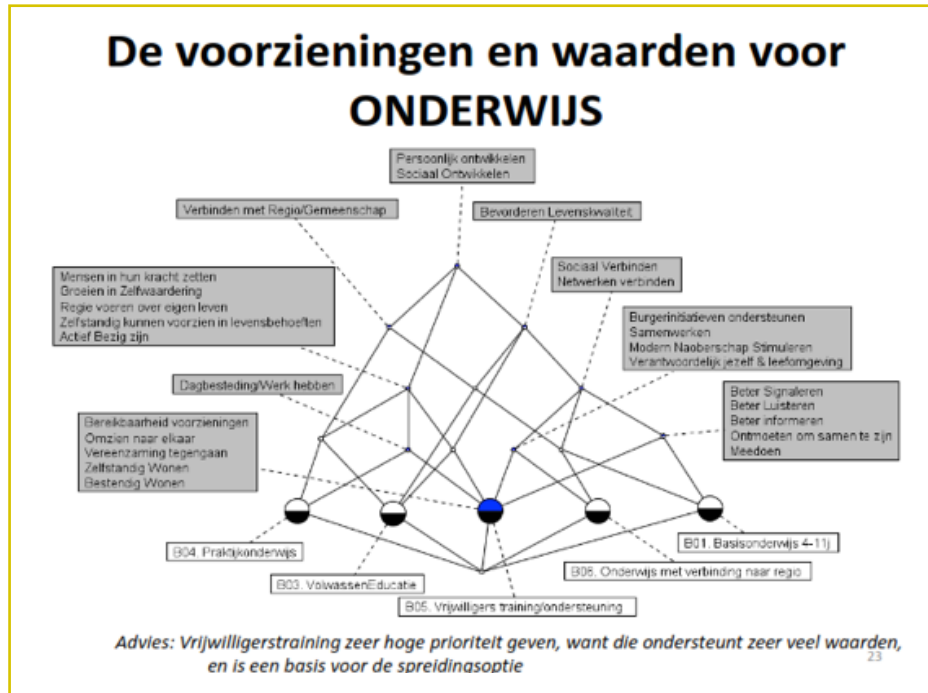
- De noodzaak aan bijkomende gebiedsdekking neemt consistent toe voor alle segmenten. De toename is bovendien, relatief gezien, significant!
- De intensiteit van de vraag blijft grotendeels gelijk of neemt toe. Er is alleen een lichte afname van de intensiteit voor werkende jongvolwassenen zonder kinderen.
- De toename van de intensiteit van de vraag is voor enkele segmenten zeer significant:
 - Volwassenen niet werkend
 - Jonge ouders met een inkomen < 35.000 en alleen
 - Ouderen met familie en alleen
- Alhoewel de intensiteit van de vraag en noodzaak aan bijkomende gebiedsdekking niet echt in evenwicht zijn, neigt de toekomstige situatie naar meer evenwicht.
- Deze voorzieningen vragen dus beleidsaandacht, vooral door maatschappelijke veranderingen.

De opties voor ONDERWIJS

		Concentratie Optie	Spreading Optie	ICT Optie	Transport Optie	Tijd Optie	Afstemmings Optie	Voorziening Afbouwen
ONDI18	Jongeren 0 - 18 jaar	1		1		1		1
ONDI18M	Jongvolwassenen (18-30) werkend met kinderen	1		1				
ONDI18W	Jongvolwassenen (18-30) werkend zonder kinderen						1	1
ONDI18N	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend met kinderen	1		1		1		1
ONDI18Z	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend zonder kinderen		1					
ONDI18V	Jongvolwassenen (18-30) studerend met kinderen		1					
ONDI18S	Jongvolwassenen (18-30) studerend zonder kinderen		1					
ONDI18A	Volwassenen (30-65) werkend						1	1
ONDI18H	Volwassenen (30-65) niet-werkend			1				
ONDI18I	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en alleen							
ONDI18J	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en samen		1					
ONDI18K	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en alleen						1	1
ONDI18L	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en samen						1	1
ONDI18M	Ouderen (80+) met familie/netwerk en alleen		1					
ONDI18N	Ouderen (80+) met familie/netwerk en samen		1					
ONDI18O	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en alleen		1					
ONDI18P	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en samen		1					

De beleidsopties voor onderwijs

De belangrijke boodschap hier is de spreidingsoptie voor heel wat segmenten: het onderwijs moet voor die segmenten dicht bij de deelnemers worden gebracht! In de volgende afbeelding wordt duidelijk hoe vrijwilligerstraining en -inzet hiervoor een belangrijk spoor vormen. Voor jongeren en jongvolwassenen met kinderen zien we een concentratieoptie aangevuld met ICT-opties en eventueel betere afstemming (bijvoorbeeld met kinderopvang). Sommige segmenten hebben duidelijk een lagere prioriteit: werkende volwassenen, jonge ouders met voldoende inkomen en werkende jongvolwassenen zonder kinderen.



Wat verder duidelijk wordt in de afbeelding is het grote aantal maatschappelijke waarden die door onderwijs worden ondersteund.

Opmerkingen uit de werk groep n.a.v. de uitkomsten voor onderwijs

Bij het invullen van de werkbladen is de groep ervan uitgegaan dat de scholingsvraag in de (nabije) toekomst groeit, met name voor niet werkende volwassenen. Landstede ervaart echter nu al dat de vraag naar onderwijs ook groot is bij werkende volwassenen. Velen willen zich bij- of omscholen; ontwikkelingen gaan snel zodat in die groep de behoefte groeit om op de hoogte te blijven van actuele kennisontwikkeling.

Soms is concentratie van (onderwijs)voorzieningen wenselijk wegens besparing aan tijd en vervoersbeweging (denk aan kinderopvang, basisonderwijs en consultatiebureau) bij elkaar.

Vrijwilligerstraining blijkt heel belangrijk en ondersteunt veel waarden. Maar hoe wordt deze training gefinancierd? Vanuit welzijnswerk wordt dat nu vaak gedragen door de overheid/ gemeente. Maar de realiteit is: meer behoefte aan training terwijl er minder geld is. Dit is een belangrijk aandachtspunt.

Er zijn steeds meer vrijwilligers nodig voor heel diverse taken. Voorbeelden zijn de cursussen voor laaggeletterden die worden begeleid door vrijwilligers. In Deventer loopt het Active Agentproject : jonge ouders die voor allerlei vrijwilligerswerk worden opgeleid. Denk ook eens aan beveiligingstaken bij evenementen, we kunnen niet zonder! Maar hoe vinden we de goede balans?

Dit is een onderwerp voor een gezamenlijk project.

RIBW: we hebben onderzocht hoe de wederkerigheid is voor mensen met een beperking in de wijk. De vrijwillige hulp beperkt zich dan vaak tot een keer boodschappen doen. Mensen afkomstig uit de zorg zijn hiertoe het meest geneigd, echter 70% is dat niet. Hier ligt nog een opgave voor de samenleving.

Maatschappelijke stage heeft bewezen dat het jongeren goede inspiratie geeft om zich maatschappelijk in te zetten. Maar deze stages worden binnenkort waarschijnlijk niet meer verzorgd. Tijden veranderen, de gedachte leeft dat het wel goed gaat komen. Mensen moeten hiervoor persoonlijk benaderd worden, dat werkt vaak het best.

Verdere toelichting bij de evolutie per doelgroep:

- de intensiteit van de vraagzijde blijft gelijk of neemt toe. Er is geen afname van de intensiteit van de vraag. Voor sommige segmenten is de toename van de intensiteit zeer sterk, o.m. voor niet-werkende volwassenen en alleenstaande jonge ouderen. De intensiteit van de vraag is het sterkst bij studerende of niet-werkende jongvolwassenen met kinderen. Dat laatste is in relatie tot de sterke graad van armoede in deze groepen.
- De toename van de intensiteit is vooral significant voor de Ouderen 80 +.
- De meeste segmenten evolueren in de richting van meer evenwicht tussen de intensiteit van de vraag en de noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid. Dit wijst op een solide versterking!
- Deze voorzieningen vragen dus sterke beleidsaandacht!

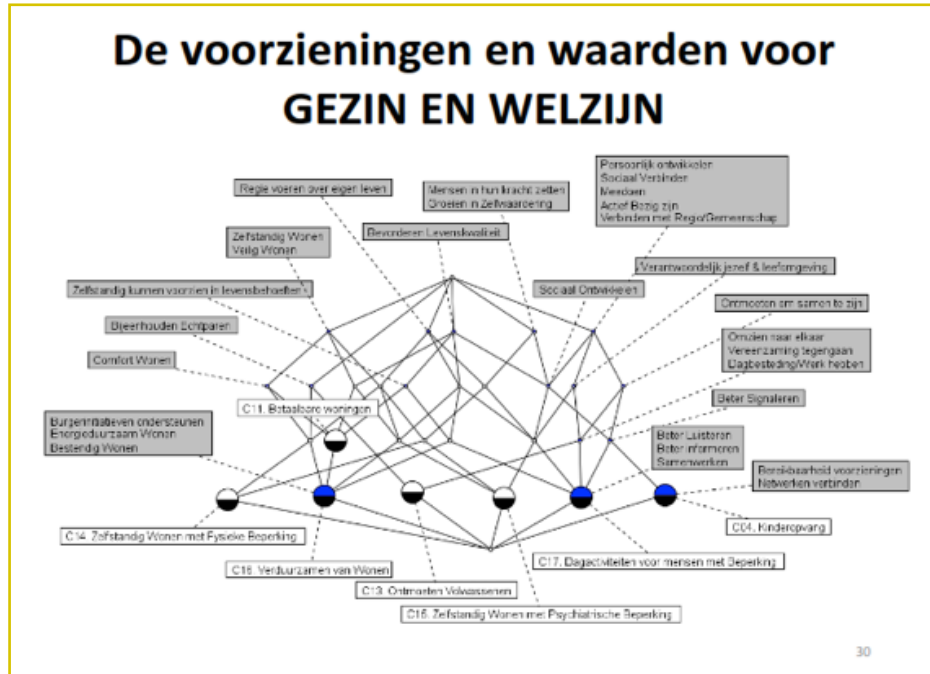
Beleidsopties voor gezin en welzijn

Dit is een groep met een sterke intensiteit van de vraag en een redelijk hoge noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid. Toch worden voor enkele segmenten concentratiemogelijkheden aangegeven, maar altijd gekoppeld aan ICT-ondersteuning en betere afstemming! Ook de tijds optie wordt aangegeven als versterking van de concentratieoptie voor enkele segmenten.

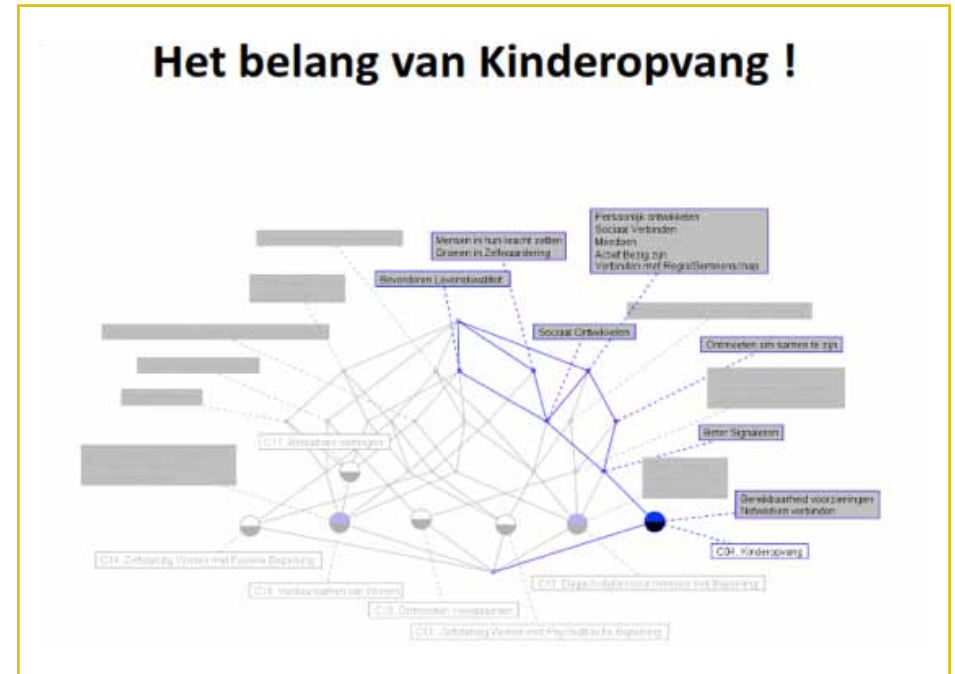
In de toekomstige situatie wordt gezien de sterke noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid de spreidingsoptie gesuggereerd voor alle segmenten waar niet de spreidingsoptie geldt. Overal wordt de ICT-optie als versterking gesuggereerd, en de spreidingsoptie is ook altijd aangevuld met een betere afstemming.

		Concentratie	Spreiding	ICT	Transport	Tijd	Afstemmings	Voorziening
		Optie	Optie	Optie	Optie	Optie	Optie	Afbouwen
WGJ1BT	Jongeren 0 - 18 jaar		1	1		1		
WGVVWM	Jongvolwassenen (18-30) werkend met kinderen	1		1				
WGVVWZT	Jongvolwassenen (18-30) werkend zonder kinderen	1		1				
WGVVNMJ	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend met kinderen		1	1		1		1
WGVVNZT	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend zonder kinderen		1	1		1		1
WGVVSMJ	Jongvolwassenen (18-30) studerend met kinderen	1		1			1	1
WGVVSTZ	Jongvolwassenen (18-30) studerend zonder kinderen	1		1			1	1
WGVVOWT	Volwassenen (30-65) werkend	1		1				
WGVVONT	Volwassenen (30-65) niet-werkend		1	1		1		1
WGVJLAT	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en alleen		1	1		1		1
WGVJLST	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en samen		1	1		1		1
WGVJHAT	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en alleen		1	1		1	1	1
WGVJHST	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en samen		1	1		1	1	1
WGVJFAT	Ouderen (80+) met familie/netwerk en alleen			1		1		1
WGVJFST	Ouderen (80+) met familie/netwerk en samen			1		1		1
WGVJZAT	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en alleen	1		1		1	1	1
WGVJZST	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en samen	1		1		1	1	1

In de volgende afbeelding is te zien welke voorzieningen en waarden met elkaar zijn verbonden voor het segment gezin en welzijn.



Het is daarnaast goed mogelijk om er een voorziening apart uit te lichten, zodat zichtbaar wordt welke waarden door deze voorziening worden ondersteund. Dat hebben we hierna gedaan voor kinderopvang en voor het verduurzamen van wonen.



Deze afbeelding laat zien dat de volgende waarden worden ondersteund door kinderopvang:

- Bevorderen levenskwaliteit
- Groeien in zelfwaardering
- Sociaal verbinden
- Actief bezig zijn
- Beter signaleren
- Netwerken verbinden
- Mensen in hun kracht zetten
- Persoonlijk ontwikkelen
- Meedoen
- Ontmoeten om samen te zijn
- Bereikbaarheid voorzieningen
- Verbinden met regio/gemeenschap

De kinderopvang is een belangrijke plek om elkaar fysiek te ontmoeten. Dit is belangrijk voor de contacten en netwerken die daaruit ontstaan en die vervolgens bijdragen aan de vitaliteit van de gemeenschap. Ontmoeten via de kinderopvang heeft weer een andere duiding dan ontmoeten bij voorzieningen voor ouderen, waar het vooral betekenis heeft voor het tegengaan van vereenzaming. Maar in beide gevallen draagt het in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid.

De waarden ondersteund door verduurzamen van het wonen zijn:

- Burgerinitiatieven ondersteunen
- Bestendig wonen
- Bijhouden echtparen
- Veilig wonen
- Zelfstandig kunnen voorzien in levensbehoeften
- Regie voeren over eigen leven
- energieduurzaam wonen
- comfort wonen
- zelfstandig wonen
- Bevorderen kwaliteit van leven

Opvallend en ook eigenlijk wel logisch is dat de voorziening betaalbare woningen wordt ondersteund door het verduurzamen van het wonen.



Discussie en aandachtspunten uit de werkgroep n.a.v. de uitkomsten voor gezin en welzijn

Vele diensten worden aangeboden met ICT-ondersteuning. Wat verstaan we daar precies onder? We denken aan de beschikbaarheid van informatie, uitwisseling van beelden via televisie, webcam (bijvoorbeeld t.b.v. gezondheidszorg) en iPad, bediening van thuishetieken etc. *Het digitale netwerk* is dus van *groot belang*. De gedeelde beeldvorming hierover is belangrijk voor de vraag wel of geen glasvezel. Het digitale netwerk is geen zaak van de gemeente. Hoe pakken we het op om glasvezel ook in het buitengebied aangelegd te krijgen?

Voor wat betreft het wonen: het *bij elkaar kunnen blijven van echtparen* is een belangrijke waarde en essentieel voor de kwaliteit van leven voor oudere paren waarvan één of beiden hulpbehoevend zijn. Recentelijk nog werden op de televisie weer schrijnende voorbeelden getoond van mensen die omwille van de zorg van elkaar werden gescheiden. Voor SallandWonen is dit een belangrijk maatschappelijk vraagstuk waarvoor zij graag oplossingen biedt. Weerbarstig is dat woningen die daarvoor geschikt zijn (gemaakt) aanvankelijk door paren worden bewoond, maar na verloop van tijd door het overlijden van één der partners nog slechts door één persoon. Hoe lossen we dit op?

Rabobank: Duurzame woningen zijn vaak duurder, maar op lange termijn voordeliger door de lage energierekening. Vooral bij jongeren is er best belangstelling voor duurzame woningen, maar zij kunnen het vaak niet betalen. Volgens landelijke regelingen mag het verduurzamen van woningen namelijk niet gefinancierd worden. Hier zou een aanpassing op moeten komen.

De beleidsopties voor sport en cultuur

Deze voorzieningen vragen creatieve beleidsaandacht! Voor de meer mobiele groepen is de concentratieoptie een duidelijke richting.

Voor ouderen 80+ mag de spreidingsoptie niet verward worden met de transportoptie (waarbij de voorziening zelf op transport wordt gezet): het creatief inzetten van vervoer is evenzeer een creatieve invulling van de spreidingsoptie: bijvoorbeeld de 'zwembus' of 'Zwemtaxi' ... met een voordeeltarief... Je zou ook in kunnen zetten op een wijze van bewegen waarbij men niet afhankelijk is van vervoer.

Interessant is de volgende afbeelding, die laat zien welke waarden door de drie genoemde voorzieningen ondersteund worden.



Op grond van deze afbeelding luidt het advies:

- Enerzijds dagactiviteiten uitbouwen
- Anderzijds voldoende en passende sportaccommodatie (met verwarmd zwembad)

Discussie in de werkgroep n.a.v. deze uitkomst

Sport en cultuur dragen aan veel waarden bij. Toch rijst de vraag: als we een verwarmd zwembad dan zo belangrijk vinden, zijn we dan ook bereid er voor te betalen? Dit is een spannende discussie. Nu bij de gemeenten bezuinigd moet worden komen sport en cultuur steeds in de knel. Maar als je kijkt hoeveel waarden er met deze diensten en voorzieningen ondersteund worden zou je dat op zijn minst willen heroverwegen. We kunnen het geld echter maar één keer uitgeven; als het naar sport en cultuur gaat kunnen we het niet meer voor andere dingen gebruiken.

Nog een overweging van de deelnemers:

Er is veel geld geïnvesteerd in beveiliging. Zo zijn er landelijk veel meer kosten gemaakt voor de brandweer, maar de veiligheid is niet dienovereenkomstig toegenomen. Je zou zeggen: als we al die kosten in sport, cultuur, welzijn en gezin konden stoppen, zouden we dan niet veel meer waarde creëren?

Proactief werken(bijvoorbeeld meer bewegen voor betere gezondheid) is vaak niet zichtbaar en daardoor politiek ook moeilijk te verdedigen. Dit zichtbaar maken, zoals in de afbeelding hiervoor, zou kunnen helpen.

Heel positieve ervaringen zijn opgedaan met het project Fit for Life, waarbij kinderen (en hun ouders) werden gestimuleerd mee te doen aan een sportprogramma. Mensen kwamen hierdoor 'van de bank af'. Succes van een dergelijk project valt of staat met enthousiaste mensen die een actieve trekkersrol willen vervullen.

Fysieke ontwikkeling is niet apart als een waarde benoemd, maar wel een belangrijk item voor de gemeente i.h.k.v. gewicht en gezondheid voor jong en oud.

De opties voor OPENBARE DIENSTEN

		Concentratie Optie	Spreading Optie	ICT Optie	Transport Optie	Tijd Optie	Afstemmings Optie	Voorziening Afbouwen
ODJ18	Jongeren 0 - 18 jaar			1				
ODJVWM	Jongvolwassenen (18-30) werkend met kinderen						1	1
ODJVWZ	Jongvolwassenen (18-30) werkend zonder kinderen						1	1
ODJVNM	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend met kinderen			1				
ODJVNZ	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend zonder kinderen			1				
ODJVSM	Jongvolwassenen (18-30) studierend met kinderen			1				
ODJVSZ	Jongvolwassenen (18-30) studierend zonder kinderen			1				
ODV0W	Volwassenen (30-65) werkend							
ODV0N	Volwassenen (30-65) niet-werkend			1				
ODI0LA	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en alleen			1	1	1	1	1
ODI0LS	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en samen	1		1	1	1	1	1
ODI0HA	Jonge Ouderen (65-80) inkomen ≥ 35000 en alleen			1	1	1	1	1
ODI0HS	Jonge Ouderen (65-80) inkomen ≥ 35000 en samen			1	1	1	1	1
OD0FA	Ouderen (80+) met familie/netwerk en alleen	1	1	1	1	1	1	1
OD0FS	Ouderen (80+) met familie/netwerk en samen	1	1	1	1	1	1	1
OD0ZA	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en alleen	1	1	1	1	1	1	1
OD0ZS	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en samen	1	1	1	1	1	1	1

De beleidsopties voor openbare diensten

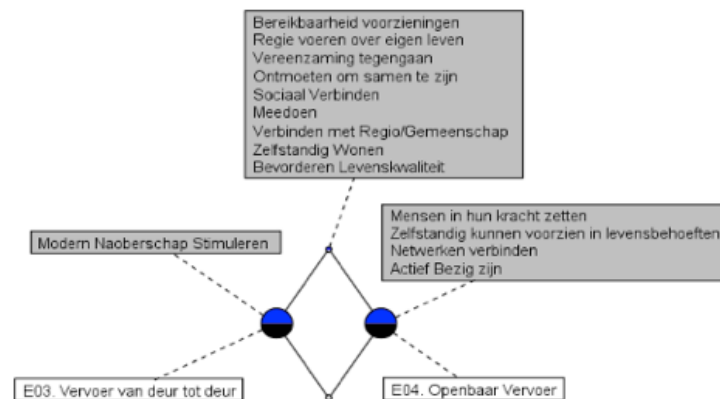
De spreidingsoptie komt overal naar voren, behalve voor de Jongvolwassenen. Deze kan gediversifieerd worden ingevuld vanuit het beleid, met andere opties voor jonge ouderen en ouderen 80+ tezamen als groep: voor hen kan een eventuele concentratie (bijv. een taxicentrale voor vervoer) mits er goede afstemming is, ondersteuning van ICT en een goede bereikbaarheid. Je zou kunnen denken aan een goedkope buurttaxi binnen een bepaalde regiogrens.

Opmerking uit de werkgroep:

Er zijn veel vrijwilligers die bereid zijn om te rijden. Goed over nadenken hoe je die goed in kunt zetten en faciliteren.

Anderzijds is niet alles op te lossen met vervoer of met ICT. Het blijft maatwerk, mensenwerk en zoeken naar creatieve oplossingen.

De voorzieningen en waarden voor OPENBARE DIENSTEN



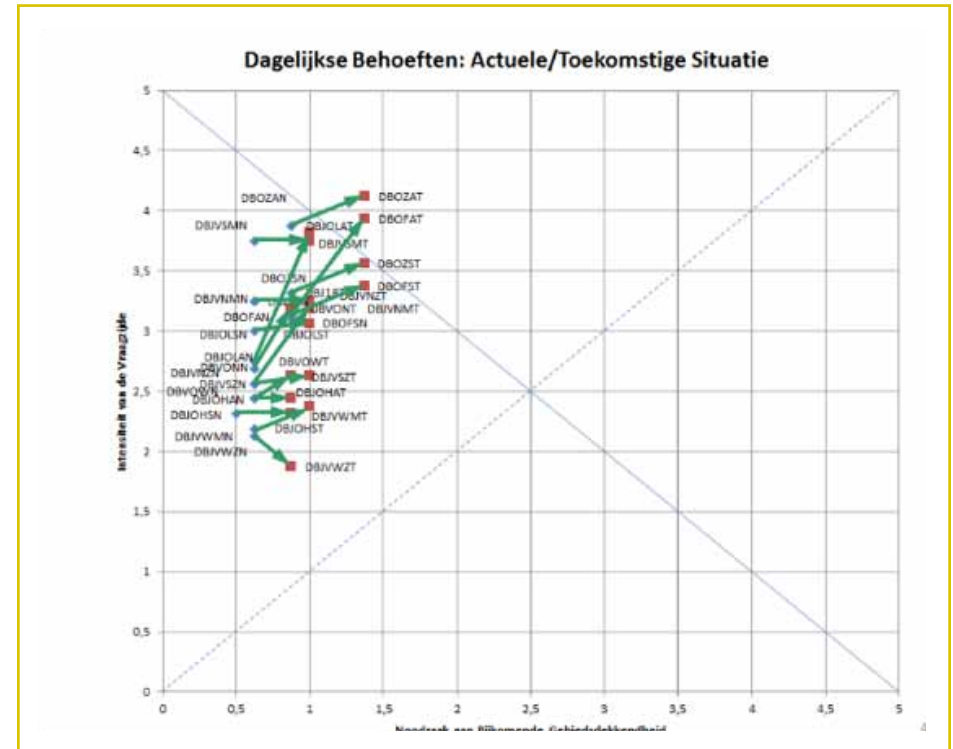
Advies : - openbaar vervoer inclusief multi-purpose "belbus"
- "andere" invulling van het taxi-begrip...

8.6 Uitkomsten dagelijkse behoeften

Dit betreft het segment met de volgende diensten en voorzieningen:

- Voorzieningen voor dagelijkse boodschappen code DBVD
- In stand houden voorzieningen kleine kernen code DBKK
- Geldautomaten in buurtkern code DBBA
- Sponsoren maatschappelijke projecten code DBMP
- Huishoudelijke hulp code DBHH
- Klusjesdienst code DBKD
- Maaltijdvoorziening en bezorging code DBMB
- Digitaal netwerk code DBDN

De actuele situatie voor dagelijkse behoeften blijkt vrij gelijkwaardig aan sport en cultuur: de intensiteit is redelijk, zonder echte noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid. Relatieve uitzondering vormen opnieuw de ouderen 80+, maar hun behoefte wordt relatief laag geschat.



De toekomst toont een gemiddelde tot sterke intensiteit van de vraagzijde, opnieuw het sterkst bij alleenstaande ouderen en jonge ouderen met een bescheiden inkomen. De noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid is matig, en het sterkst bij alle ouderen 80+ (voor alle vier de segmenten).

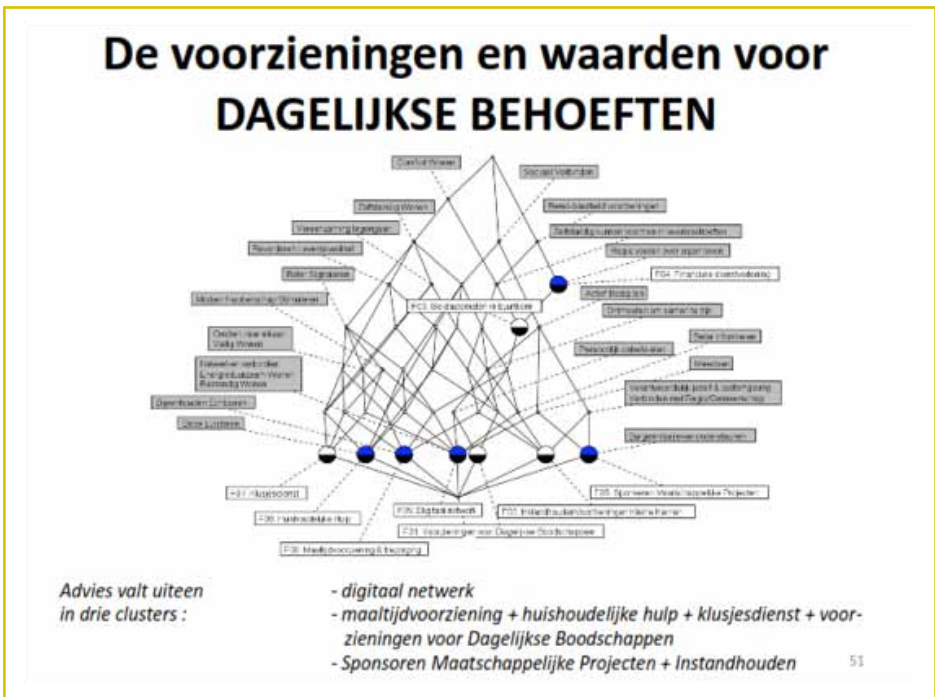
Er is dus een stijging in zowel intensiteit van de vraagzijde als de noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid voor alle segmenten, met uitzondering voor de intensiteit: de werkende jongvolwassenen zonder kinderen (waarbij nog wel de noodzaak licht stijgt).

Beleidsopties voor dagelijkse behoeften

De concentratieoptie komt hier heel nadrukkelijk naar voren, altijd gekoppeld aan de juiste ICT-optie en meestal met de juiste tijds- en afstemmingsoptie. Dit suggereert een geconcentreerde organisatie van de dagelijkse behoeften (onder meer thuishulp in al zijn facetten) mits met de juiste en moderne afstemming. En misschien ook niet altijd van 'negen tot vijf'... De spreidingsopties vragen wellicht om specifieke invulling (bijvoorbeeld jongeren of juist ouderen).

De opties voor DAGELIJKSE BEHOEFEN

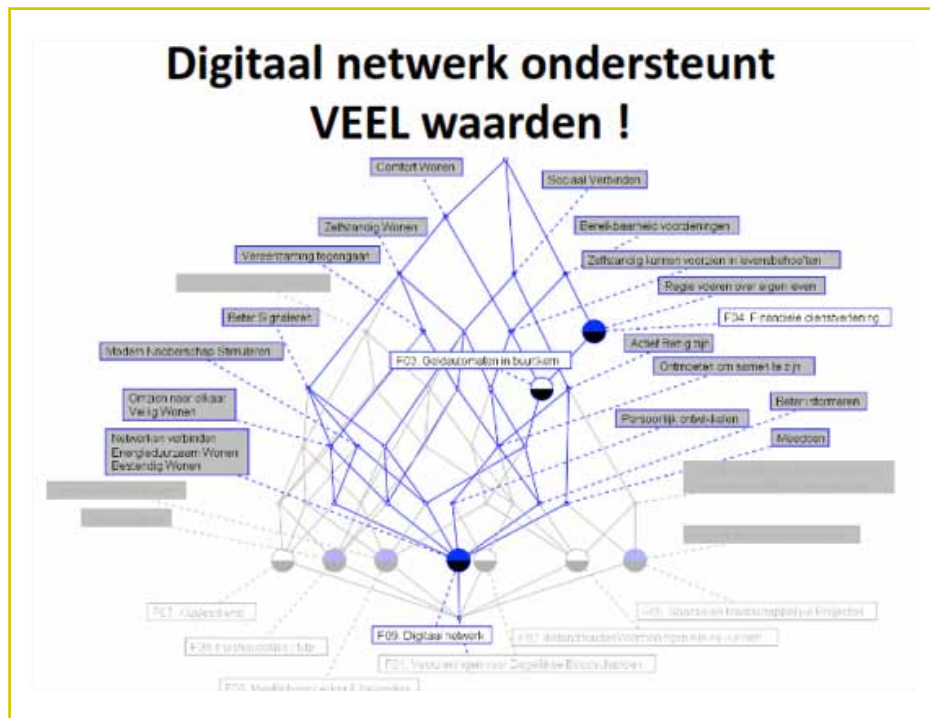
		Concentratie Optie	Spreiding Optie	ICT Optie	Transport Optie	Tijd Optie	Afstemmings Optie	Voorziening Afbouwen
DBJ18	Jongeren 0 - 18 jaar			1				
DBJVWM	Jongvolwassenen (18-30) werkend met kinderen							
DBJVWZ	Jongvolwassenen (18-30) werkend zonder kinderen							
DBJVNM	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend met kinderen	1		1		1	1	
DBJVNZ	Jongvolwassenen (18-30) niet-werkend zonder kinderen		1					
DBJVSM	Jongvolwassenen (18-30) studierend met kinderen	1		1		1	1	
DBJVSZ	Jongvolwassenen (18-30) studierend zonder kinderen		1					
DBVOW	Volwassenen (30-65) werkend	1		1				
DBVON	Volwassenen (30-65) niet-werkend		1					
DBJOLA	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en alleen	1		1				
DBJOLS	Jonge Ouderen (65-80) inkomen < 35000 en samen	1		1		1	1	
DBJOHA	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en alleen	1		1				
DBJOHS	Jonge Ouderen (65-80) inkomen >= 35000 en samen	1		1				
DBOFA	Ouderen (80+) met familie/netwerk en alleen	1		1		1	1	
DBOFS	Ouderen (80+) met familie/netwerk en samen	1		1		1	1	
DBOZA	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en alleen	1		1		1	1	
DBOZS	Ouderen (80+) zonder familie/netwerk en samen	1		1		1	1	



De oplossingen voor dagelijkse behoeften vragen creatieve aandacht. Het advies op basis van de scores valt uiteen in drie clusters/aandachtspunten:

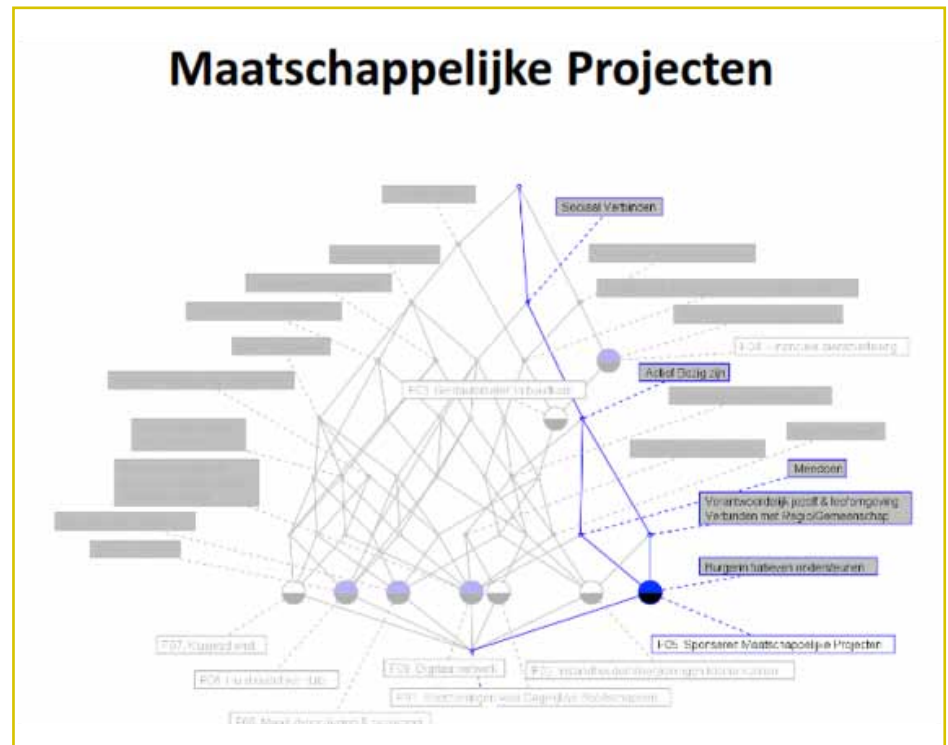
- Het digitale netwerk blijkt van groot belang en randvoorwaardelijk voor veel faciliterende en ondersteunende functies.
- Maaltijdvoorziening, huishoudelijke hulp, klusjesdienst en voorzieningen voor dagelijkse boodschappen.
- Sponsors van maatschappelijke projecten en instandhouding van voorzieningen in kleine kernen.

Om het belang van het digitale netwerk weer te geven is dat knooppunt er specifiek uitgelicht:



Datzelfde doen we op de volgende pagina voor de diensten huishoudelijke hulp en voor het sponsoren van maatschappelijke projecten.

Bij het sponsoren van maatschappelijke projecten lijkt het aantal waarden dat ermee ondersteund wordt in kwantiteit wat tegen te vallen, maar het draagt wel degelijk bij aan de kwaliteit van leven en het gevoel van binding met je woonplaats, de omgeving en de mensen die er wonen. Het betreft vaak net die zaken die zonder hulp niet van de grond komen.

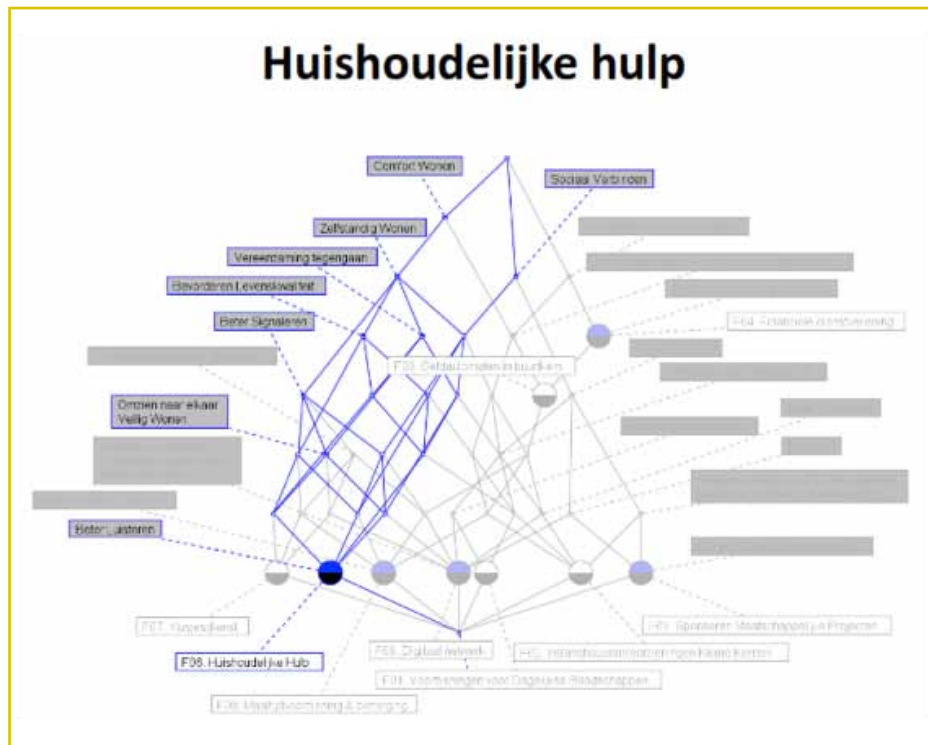


Waarden die ondersteund worden:

- Burgerinitiatieven ondersteunen
- Verantwoordelijkheid dragen voor jezelf en de leefomgeving
- Verbinden met de regio/gemeenschap
- Meedoen
- Actief bezig zijn
- Sociaal verbinden

Waarden die worden ondersteund door huishoudelijke hulp:

- Beter luisteren
- Omzien naar elkaar
- Veilig wonen
- Beter signaleren
- Bevorderen levenskwaliteit
- Vereenzaming tegengaan
- Zelfstandig wonen
- Comfort wonen
- Sociaal verbinden



9. Betekenis voor maatschappelijke agenda en aanpak

De gedachte van een maatschappelijk bestemmingsplan, ofwel een gezamenlijke maatschappelijke agenda, is door SallandWonen gepresenteerd in haar ondernemingsplan 2012-2016. Door het initiatief te nemen en een groot aantal van haar partners uit te nodigen om mee te werken aan het proces en invullen van het Model Gebiedsdekkende Voorzieningen heeft zij invulling gegeven aan deze taakstelling.

De wens voor een maatschappelijk bestemmingsplan, oorspronkelijk ontstaan uit zorg om maatschappelijk vastgoed, is uitgegroeid tot een bredere doelstelling waarbij diensten en waarden vooropstaan en vastgoed ondersteunend is/kan zijn.

Zowel SallandWonen als haar partners beseffen dat de presentatie van de uitkomsten van het model niet het einde van de opdracht betekent maar een begin, een eerste stap naar meer en gerichte samenwerking.

De uitkomsten van het model geven een objectieve onderbouwing weer van noodzakelijke beleidsrichtingen en stimuleren de maatschappelijke bewustwording dat keuzes niet alleen gemaakt mogen worden op basis van financiële afwegingen. Veel belangrijker is het om te kijken naar welke waarden gemoeid zijn met een bepaalde dienst of voorziening, en dat moet mede bepalend zijn voor de te maken afweging.

De uitkomsten van het model krijgen extra gewicht doordat deze tot stand zijn gekomen door de tijd en inzet van veel partijen. De deelnemers hebben allen aangegeven dat niet alleen de uitkomsten, maar meer nog het proces van het samen in gesprek gaan en elkaar goed leren kennen van grote maatschappelijke waarde is, zeker ook met het oog op de noodzakelijke samenwerking nu en in de toekomst.

Voor de maatschappelijke agenda moeten we tot een prioritering van thema's komen. We kunnen immers niet alles tegelijk oppakken. Er zijn een paar thema's die er duidelijk uitspringen :

Digitaal netwerk en vrijwilligersondersteuning, maatschappelijke stage, duurzaam wonen en boodschappenbus (waaronder ook de dienst-verlening van bibliotheek, apotheek, bank etc. verstaan mag worden).

Daarnaast wordt ook gedacht aan het segment sport en cultuur omdat deze voorzieningen blijkens het model zeer veel waarden ondersteunen die we belangrijk vinden voor leefbaarheid en vitaliteit.

Politiek

De deelnemers beseffen dat er veel projecten zijn die ze zelf, zonder inmenging van de politiek kunnen oppakken. Voor een eensgezinde en doelgerichte aanpak is politiek commitment echter onontbeerlijk. Met het werk dat nu verricht is krijgt de politiek de richtingen op een presenteerblaadje aangereikt. We staan nu kort voor de gemeenteraadsverkiezingen, maar na de installatie van de nieuwe bestuurders en de raad zullen we zo snel mogelijk met elkaar in gesprek gaan.

Aandachtspunten voor het vervolg:

- Structureel en gericht samenwerken is nodig.
- Continuïteit van de aanpak, zoals tijdens dit proces, is nodig om mensen warm en gemotiveerd te houden.
- Mensen/betrokkenen moeten goed op de hoogte gehouden worden; verbinden en netwerken is een belangrijke voorwaarde voor succes.
- Duidelijke afspraken en een tijdspad voor de vervolgaanpak.

10. Aanpak

Samenvattend: een eerste keuze van onderwerpen om mee aan de slag te gaan zijn de volgende thema's:

- Verduurzamen van wonen
- Digitaal netwerk
- Vrijwilligersondersteuning
- Maatschappelijke stage
- Boodschappenbus, waaronder ook de dienstverlening van bibliotheek, apotheek, bank en anderen verstaan mag worden

Voor het vervolg is de uitnodiging aan alle partners reeds verstuurd.



Colofon

Project: Naomi Woestenenk en Diana Abbink (Denion) **Onderzoek:** Dr. Guido Dedene (KU Leuven)

Eindredactie: Hein Haenen (De kern van de zaak) **Ontwerp en uitvoering:** Roné van der Vliet (Sinds77)

